

Hallituksen esitys eduskunnalle

EUROOPAN MERI- JA KALATALOUSRAHASTOLAIKSI

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi Euroopan meri- ja kalatalousrahaston kansallisen ohjelman toimeenpanemiseksi tarpeellisista säännöksistä ohjelmakaudelle 2021–2027. Lakia sovellettaisiin Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta rahoitettavan Suomen toimintaohjelman 2021–2027 valmisteluun, hallinnointiin, arviointiin, seurantaan, yhteensovittamiseen ja toimeenpanoon. Lainuudistamistarve johtuu Euroopan unionin antamasta ehdotuksesta yhteisesti hallinnoitavia rahastoja koskevista yleisistä säännöksistä sekä EU:n antamasta ehdotuksesta Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta. Euroopan unionin asetusten valmistelu on edelleen kesken EU-tasolla.

Uusi Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaki kumoaisi Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain (1093/2014).

Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskeva lainsäädäntö on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021

SISÄLLYS

EUROOPAN MERI- JA KALATALOUSRAHASTOLAIKSI.....	1
PERUSTELUT.....	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1. Tausta.....	3
1.2. Valmistelu	3
2. EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	4
3. Nykytila ja sen arviointi	7
4. Ehdotukset ja niiden vaikutukset	8
4.1. Keskeiset ehdotukset	8
4.2. Pääasialliset vaikutukset	8
5. Muut toteuttamisvaihtoehdot	10
5.1. Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	10
5.2. Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot	10
6. Lausuntopalaute	10
7. Säännöskohtaiset perustelut.....	10
8. Lakia alemman asteinen sääntely.....	27
9. Voimaantulo	27
10. Toimeenpano ja seuranta	28
11. Suhde muihin esityksiin	28
11.1. Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	28
11.2. Suhde talousarvioesitykseen	28
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	28
LAKIEHDOTUS.....	31
Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta.....	31

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1. Tausta

Suomi on Euroopan unioniin (EU) liittymisestään lähtien toteuttanut toimintaohjelmia elinkeinokalatalouden kehittämiseksi rahoituskausina 1995—1999, 2000—2006, 2007—2013 ja 2014—2020. Vuodet 1995—2006 käsittäneillä rahoituskausilla elinkeinokalataloutta rahoitettiin kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineestä (KOR), joka oli yksi EU:n rakennerahastoista. Tuolloin Itä- ja Pohjois-Suomeen sovellettiin korotettuja tukitasoja ja rahoitus toteutettiin osana laajoja aluepoliittisia tavoiteohjelmia. Muuta Suomea varten oli yksi elinkeinokalatalouden rakenneohjelma. Vuonna 2007 käyttöön otettu Euroopan kalatalousrahasto (EKTR) ei ollut rakennerahasto. Tämä merkitsi muun muassa, että koko Suomea varten oli hyväksytty yksi toimintaohjelma ja samoja tukitasoja ja edellytyksiä noudatettiin koko Manner-Suomen alueella. Viimeisimmän rahoituskauden (2014—2020) aikana rahaston toimiala laajentui kattamaan yhteisen meripolitiikan toimenpiteiden rahoituksen sekä yhteisen kalastuspolitiikan edellyttämien kalastuksen valvontatoimien ja tiedonkeruuohjelmien rahoittamisen. Aikaisemmin nämä toimenpiteet rahoitettiin Euroopan komission toimesta.

Euroopan komissio antoi toukokuussa 2018 ehdotuksen monivuotisesta rahoituskehystä vuosiksi 2021—2027 sekä ehdotuksen yleisistä säännöksistä seitsemälle yhteistyössä hallinnoitavalle rahastolle (jäljempänä yleisasetus). Lisäksi Euroopan komissio antoi 12.6.2018 ohjelmakautta 2021—2027 koskevan ehdotuksen Euroopan meri- ja kalatalousrahaston lainsäädännöksi (jäljempänä erityisasetus). Ehdotuksella kumottaisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 508/2014 Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta. Ohjelmakaudella 2014—2020 käytössä olleen Euroopan meri- ja kalatalousrahaston kansalliseen hallintoon on sovellettu Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta annettua lakia (1093/2014).

Euroopan meri- ja kalatalousrahaston ohjelmakauden 2021—2027 kansallisen hallinnon järjestämiseksi on tarpeen antaa laki Euroopan meri- ja kalatalousrahaston kansallisesta täytäntöönpanosta. Lain tarkoituksena on varmistaa yhteisen kalastuspolitiikan ja yhdenmisen meripolitiikan rahoitukseen suunnattujen tukien asianmukainen hallinto ja toimeenpano.

1.2. Valmistelu

EU-säädöksen valmistelu

Komissio antoi vuonna 2018 ehdotuksen Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 508/2014 kumoamisesta (U672018 vp). Ehdotetulla rahastolla korvattaisiin nykyinen Euroopan meri- ja kalatalousrahasto ja se muodostaisi EU:n meri- ja kalastuspolitiikan rahoitusvälineen rahoituskehyskaudella 2021—2027. Neuvosto on käsitellyt komission asetusehdotusta Itävallan, Romanian ja Suomen puheenjohtajuuskausien aikana. Romania saavutti neuvoston osittaisen yleisnäkemyksen. Suomen puheenjohtajuuskaudella viimeisteltiin neuvoston yleisnäkemyksen ja aloitettiin toimielinten väliset trilogineuvottelut. Kroatian puheenjohtajuuskaudella neuvottelut etenivät odotettua hitaammin koronaepidemian vuoksi. Saksan tavoitteena on saavuttaa toimielinten hyväksyntä asetusehdotuksesta puheenjohtajakaudellaan eli vuoden 2020 aikana.

Yleisasetuksen osalta tilanne on vastaava kuin mitä edellä on kuvattu Euroopan meri- ja kalatalousrahastoasetuksen valmistelusta. Komissio antoi vuonna 2018 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja rahoitussäännöistä sekä turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista rahoitussäännöistä. Asetusehdotusta koskevat toimielinten väliset trilogineuvottelut ovat vielä kesken. Tavoitteena on asetusehdotuksen hyväksyminen vuoden 2020 aikana.

Molempien asetusten käsittelyaikatauluun vaikuttavat neuvottelut Euroopan unionin monivuotisista rahoituskehyksistä. Asetusten hyväksyminen edellyttää ratkaisua monivuotisista rahoituskehyksistä.

Hallituksen esityksen valmistelu

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Euroopan meri- ja kalatalousrahaston Suomen toimintaohjelmaa 2021–2027 on valmisteltu erillisessä työryhmässä, johon kuuluu yli 20 edustajaa muista ministeriöistä ja sidosryhmistä kuten kalatalous- ja ympäristöalan järjestöistä. Työryhmässä on käsitelty myös kansallisen lakiesityksen luonnoksia. Lisäksi lakiluonnosta on käsitelty kaupallisen kalastuksen, vesiviljelyn ja kalan jalostuksen ja kaupan kehittämisryhmissä sekä kansallisen meripolitiikan rahoituksen ohjausryhmässä.

Esityksen valmistelu perustuu komission antamiin asetusehdotuksiin. Sekä yleisasetuksen ja erityisasetuksen käsittely on kesken Euroopan unionin toimielimissä. Arvion mukaan asetukset hyväksyttäisiin vuoden 2020 aikana. Esitystä täydennetään ja täsmennetään, kun asetusehdotukset ovat hyväksytyt Euroopan unionin toimielimissä.

Euroopan meri- ja kalatalousrahaston toimeenpanoa koordinoidaan Euroopan komission toimesta vastaavalla tavalla kuin ohjelmakaudella 2014–2020. Rahaston toimintaa ja koordinaatiota tukevat komission johtamat rahaston hallintokomitea ja asiantuntijaryhmä, joissa kaikki jäsenmaat ovat edustettuina. Lisäksi jäsenmaat raportoivat säännöllisesti kansallisten ohjelmien toteutumisesta komissiolle sekä siirtävät säännöllisesti komission käyttöön tietoaineiston rahoitetuista hankkeista. Jäsenvaltioiden hallintoviranomaiset järjestävät kahdesti vuodessa tapaamisia, joissa välitetään hyviä käytäntöjä ja edistetään yhteisiä toimia rahaston ja kansallisten ohjelmien vaikuttavuuden lisäämiseksi.

2. EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Euroopan komissio antoi vuonna 2018 ehdotukset ohjelmakautta 2021–2027 koskeviksi lainsäädännöiksi. Nämä ovat ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja rahoitussäännöistä sekä turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista rahoitussäännöistä, (yleisasetus), sekä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 508/2014 kumoamisesta, (erityisasetus).

Yleisasetuksessa säädetään kattavasti eri rahastojen yhdenmukaisesta hallinnoinnista ja toimeenpanosta. Yleisasetus sisältää säännöksiä muun muassa rahastojen kansallisten viranomaisten nimeämisestä, seurantakomiteasta, paikallisista toimintaryhmistä, toimintaohjelman sisällöstä, hyväksymisestä ja hallinnoinnista sekä toimintaohjelman hallinnointiin käytettävästä tietojärjestelmästä ja jäsenmaan ja komission välisestä raportoinnista.

Jäsenvaltioiden hallinto- ja valvontajärjestelmien tulee täyttää yleisasetuksessa asetetut vaatimukset ja edellytykset. Hallinto- ja valvontajärjestelmän eri toimielinten tehtävät ja vastuut esitetään aiempaa selkeämmin yleisasetuksessa. Ohjelmakaudella 2014–2020 edellytyksenä olutta viranomaisten nimeämismenettelyn käynnistämistä ja siihen liittyvää tarkastusviranomaisen tarkastuskertomusta ei enää edellytetä, vaan EU-säännöksillä pyritään edistämään olemassa olevien hallinto- ja valvontajärjestelmien säilyttämistä, jotta ohjelmien toteutus käynnistyisi nopeasti. Hallintoviranomaisen ja välittävien toimielinten väliset järjestelyt olisi edelleen vahvistettava kirjallisesti. Välittävien toimielimien nimeämismenettelystä luovutaan, mutta jäsenvaltioiden on laadittava hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvaus siihen mennessä, kun ensimmäisen tilivuoden loppumaksupyyntö esitetään komissiolle ja viimeistään 30.6.2023 mennessä.

Erityisasetus täydentää yleisasetusta ja siinä pääosin säädellään Euroopan meri- ja kalatalousrahaston varojen käytön kohdentamiseen, tavoitteisiin, tukikelpoisuuteen ja varojen käyttöön liittyvistä erityisvaatimuksista. Erityisasetus täydentää yleisasetusta muun muassa toimintaohjelman sisältövaatimusten osalta siten, että meri- ja kalatalousrahastoa koskevan kansallisen toimintaohjelman tulee sisältää yleisasetuksessa määriteltyjen sisältövaatimusten lisäksi myös SWOT-analyysi sekä pienimuotoista rannikkokalastusta koskeva toimintasuunnitelma. Ehdotuksen mukaan Euroopan komissio laatii merialuekohtaisen analyysin, jonka johtopäätökset tulee ottaa huomioon kansallisten toimintaohjelmien laatimisessa.

Erityisasetuksen mukaan uusi Euroopan meri- ja kalatalousrahasto rakentuu neljälle painopistealueelle, jotka ovat: 1) kestävä kalastuksen ja meriluonnonvarojen suojelun edistäminen, 2) myötävaikuttaminen ruokaturvallisuuteen kilpailukykyisen ja kestävä vesiviljelyn ja markkinoiden kautta, 3) sinisen talouden kasvun mahdollistaminen ja menestyvien rannikkoalueiden edistäminen sekä 4) kansainvälisen merien hallinnoinnin vahvistaminen ja turvallisesti, puhtaasti ja kestävästi hallinnoitujen merien hoitaminen. Jäsenmaiden käyttöön, ns. jaettuun hallinnointiin ehdotetaan varattavaksi 5,311 miljardia euroa ja se kohdennetaan edellä mainittuihin neljään painopistealueeseen sekä tekniseen tukeen.

Ehdotuksessa määritetään jokaiselle unionin painopistealueelle ns. tukialueet (areas of support), joiden mukaisesti jäsenmaat voivat suunnata rahoitusta kansallisesti. Nykyisellä ohjelmakaudella on määritelty tarkkarajaisesti rahoitettavat toimenpiteet ja niihin liittyvät yksityiskohdalliset ehdot. Perustelujen mukaan uusi ehdotus olisi joustavampi ja mahdollistaisi enemmän kansallista liikkumavaraa. Jäsenvaltiot määrittäisivät itse toimenpideohjelmassa tarpeelliset toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi.

Rahaston ensimmäisen painopisteen eli kestävä kalastuksen ja meriluonnonvarojen suojelun alueella voitaisiin rahoittaa laajasti yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden edistämiseen liittyviä toimia sekä meriluonnonvarojen suojeluun ja ennallistamiseen liittyviä toimia. Sen sijaan kalastusalueisiin liittyvät toimenpiteet olisivat hyvin rajattuja. Kalastukseen liittyvät tuet rajattaisiin nuoren kalastajan ensialuksen ostoon, pienimuotoisten kalastusalueiden moottorin vaihtoon, kalastuksen pysyvään lopettamiseen liittyviin toimiin eli ns. romutustukiin sekä poikkeuksellisista syistä kalastuksen rajoittamisesta aiheutuviin kompensatioihin. Nämä tukimuodot olisivat mahdollisia myös sisävesillä, pois lukien alusten romutustuki ja kalastuksen rajoittamista koskevat kompensatiot. Lisäksi kalastuksen painopisteestä voidaan rahoittaa viranomaistoimenpiteitä kalastuksen valvontaan ja kalataloustietojen keruuseen liittyen. Valvontaan

ja tietojen keruuseen liittyvät tukimahdollisuudet säilyisivät ennallaan. Aikaisempaan verrattuna valvonnalle ja tiedonkeruulle ei asetettaisi korvamerkittyä rahoitusta, vaan jäsenmaan tulisi kohdentaa vähintään 15 prosenttia ohjelman EU-rahoituksesta näihin viranomaistoimenpiteisiin. Ensimmäinen painopiste sisältää säännökset myös Euroopan unionin syrjäisimmillä alueille aiheutuvien lisäkustannusten korvaamisesta.

Ehdotuksen toinen painopiste koskee kilpailukykyistä ja kestävästä vesiviljelyä ja markkinoita. Ehdotus poistaisi suorat investointituet vesiviljelyn tuotannollisilta investoinneilta eli kasvuun ja ympäristötehokkuuden parantamiseen liittyviltä toimenpiteiltä. Näitä voitaisiin jatkossa edistää ainoastaan rahoitusinstrumenttien eli laina- ja korkotukivälineiden avulla. Jalostusta voidaan tukea ainoastaan rahoitusinstrumenttien kautta. Vesiviljely- ja kalastustuotteiden markkinointia koskevat tukimahdollisuudet säilyisivät nykyisellään.

Ehdotuksen kolmas painopistealue on sinisen talouden kasvun mahdollistaminen ja menestyvät rannikkoalueet. Rahoitusta voitaisiin kohdentaa paikallisten talouksien ja yhteisöjen kestäväan kehittämiseen yhteislähtöisen paikallisen kehittämisen avulla. Yhteislähtöinen paikallinen kehittäminen on tarkemmin määritelty yleisasetuksessa. Tässä rahastoasetuksessa suunnataan paikallista kehittämistä sinisen talouden mahdollisuuksien hyödyntämiseen. Toinen tukialue liittyy mereen liittyvän tiedon keräämisen ja käytön edistämiseen. Painopisteen molemmat tukialueet ovat sisältyneet nykyisen rahaston toimenpidevalikoimaan. Muutoksena on se, että yhteislähtöisen paikallisen kehittämisen toimenpiteitä ei ole rajattu niin tarkasti kuin nykyisessä asetuksessa, vaan ne kohdistuvat laajemmin sinisen talouden mahdollisuuksien hyödyntämiseen.

Neljäs painopistealue liittyy kestävästi hallinnoituihin merialueisiin. Tämän puitteissa olisi mahdollista rahoittaa merialueen valvontaa sekä rannikkovartioston suorittamia toimenpiteitä. Nykyisellä rahoituskaudella meripolitiikan rahoitusta ei ole määritelty näin tarkkarajaisesti ainoastaan mereen liittyvän tiedon keräämiseen, merialueen valvontaan ja rannikkovartioston suorittamiin toimenpiteisiin. Lisäksi nykyisin meripolitiikkaan on korvamerkitty rahoitus, jota jäsenmaa ei voi muuttaa. Ehdotuksen mukaan jäsenmaa voisi jatkossa vapaasti kohdentaa rahoitusta kalastus- ja meripolitiikan tavoitteiden edistämiseen liittyen, pois lukien kalastuksen valvonnan ja kalataloustietojen keruu, johon sovelletaan 15 prosentin vähimmäismäärää sekä alusten romutustuen ja kalastuksen tilapäisen keskeyttämisen toimia, joiden yhteenlaskettu enimmäismäärä on 6 miljoonaa euroa tai 10 % jäsenmaan EU-rahoituksesta.

Komission suoraan hallinnoima rahamäärä olisi 829 miljoonaa euroa ja se kohdennettaisiin vastaavien neljän painopistealueen mukaisesti. Komission hallinnoimaa rahoitusta käytetään yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden edistämiseen mm. tieteellisen neuvon ja tiedon hyödyntämisen edistämiseen kalavarojen hallinnoinnissa ja päätöksen teossa, yhteisön kalastuksen valvonnan kehittämiseen, neuvonantavien toimikuntien työskentelyyn sekä kansainvälisten organisaatioiden vapaaehtoiseen avustukseen, jotka liittyvät yhteiseen kalastuspolitiikkaan, meripolitiikan ja sinisen talouden kestäväan edistämiseen. Lisäksi rahoitusta voi käyttää merialuesuunnittelun toteuttamiseen, meriallaskohtaisten strategioiden ja yhteistyön edistämiseen, tutkimuksen ja innovaatioiden edistämiseen sinisen talouden alueella sekä merialueiden valvontaan ja turvallisuuteen liittyviin toimenpiteisiin ja merialueiden kansainväliseen hallintointiin. Nämä ovat vastaavia rahoituskohteita kuin nykyisellä rahoituskaudella.

3. Nykytila ja sen arviointi

Unionin lainsäädäntö

Ohjelmakaudella 2014–2020 elinkeinokalatalouden ja meripolitiikan toimenpiteitä on rahoitettu Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta. Meri- ja kalatalousrahastoa koskee Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 508/2014 Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta, jäljempänä EMKR-asetus. EMKR-asetus sisältää säännökset tuen myöntämisestä kalatalousalalle, rahoituskehyksistä, strategisesta lähestymistavasta sekä toimintaohjelmasta ja sen hallinnoinnista, seurannasta ja valvonnasta. Lisäksi rahaston hallinnointiin sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1303/2013 Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä.

Ohjelmakauden 2014–2020 EMKR-asetuksessa säädetään kuudesta toimintalinjasta, joiden tavoitteiden mukaisiin hallinnointitoimiin rahoitusta on ollut mahdollista myöntää. Toimintalinjoja ovat seuraavat:

- 1) ympäristön kannalta kestävän, resurssitehokkaan, innovatiivisen, kilpailukykyisen ja tietämykseen perustuvan kalastuksen edistäminen;
- 2) ympäristön kannalta kestävän, resurssitehokkaan, innovatiivisen, kilpailukykyisen ja tietämykseen perustuvan vesiviljelyn edistäminen;
- 3) yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanon edistäminen;
- 4) työllisyyden ja alueellisen yhteenkuuluvuuden lisääminen;
- 5) markkinoille saattamisen ja jalostuksen edistäminen;
- 6) yhteisen meripolitiikan täytäntöönpanon edistäminen.

Kansallinen täytäntöönpano

Ohjelmakaudella 2014–2020 Euroopan meri- ja kalatalousrahaston kansalliseen hallinnointiin on sovellettu Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta (1093/2014) annettua lakia, jäljempänä *EMKR-laki*, sekä valtioneuvoston asetusta Euroopan meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelmasta myönnettävästä tuesta (1127/2015).

EMKR-laki tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015. Lain tavoitteena on ollut varmistaa Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta osarahoitettujen elinkeinokalatalouden ja meripolitiikan kehittämiseen suunnattujen tukien asianmukainen hallinto ja toimeenpano. EMKR-laissa on määräyksiä Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta osarahoitettavan toimintaohjelman laatimisesta, hallinnoinnista, toimeenpanosta, tuen myöntämisestä, seurannasta ja tarkastuksista. Laissa nimetään maa- ja metsätalousministeriö toimintaohjelman hallintoviranomaiseksi, tarkastusviranomaiseksi ja todentamisviranomaiseksi. Laissa säädetään myös muun muassa paikallisista kalatalousryhmistä ja niiden valinnasta sekä seurantakomiteasta.

Euroopan meri- ja kalatalousrahasto –asetuksen mukainen komission päätöksellä hyväksytty Suomen toimintaohjelma sisältää tukien suuntaamista koskevia linjauksia. Maa- ja metsätalousministeriö on antanut EMKR-lain 3 §:n nojalla ohjeita elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuskille toimintaohjelman yhtenäisen ja tehokkaan toimeenpanon varmistamiseksi.

Ahvenanmaa on osa Suomen toimintaohjelmaa. Ahvenanmaan alueella ohjelman hallinnointi ja toimeenpano kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) perusteella maakunnan toimivaltaan. Ohjelman julkinen rahoitusosuus on yhteensä noin 140,9 miljoonaa euroa, josta 74,4 miljoonaa euroa on Euroopan unionin sekä 60,5 miljoonaa euroa Manner-Suomen ja 6,0 miljoonaa euroa Ahvenanmaan maakunnan kansallista rahoitusosuutta.

4. Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1. Keskeiset ehdotukset

Esityksellä täydennettäisiin komission ehdotusta yleisistä säännöksistä seitsemälle yhteistyössä hallinnoitavalle rahastolle sekä ehdotusta Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta. Asetukset ovat luonteeltaan suoraan sovellettavia, eivätkä ne edellytä erillisiä toimenpiteitä tullakseen kansallisesti voimaan, mutta niiden tehokas ja läpinäkyvä soveltaminen edellyttää kansallisen lainsäädäntöä, jossa muun muassa määritellään toimivaltaiset viranomaiset.

Esityksessä määriteltäisiin Euroopan unionin asetusten edellyttämät kansalliset viranomaiset ja säädettäisiin menettelytavat Euroopan meri- ja kalatalousrahaston tukien myöntämiseen, maksamiseen ja takaisinperintään liittyen. Esitys perustuu ohjelmakaudella 2014–2020 sovelletun toimintamallin säilymiseen pääosin ennallaan kuitenkin siten, että säätelyä uudistettaisiin Euroopan unionin ja kansallisten tavoitteiden mukaisesti. Esityksessä ehdotetaan, että maa- ja metsätalousministeriö toimisi Euroopan meri- ja kalatalousrahaston Suomen toimintaohjelman hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta vastaavana hallinto- ja tarkastusviranomaisena sekä vastaisi kirjanpito toiminnosta. Välittävinä toimieliminä jatkaisivat elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (kehittämis- ja hallintokeskus). ELY-keskusten ja kehittämis- ja hallintokeskuksen toimivaltaan tai keskinäiseen työnjakoon välittävinä toimieliminä esitetään vähäisiä muutoksia, joista merkittävin on takaisinperintäharkinnan siirtyminen kehittämis- ja hallintokeskukselta ELY-keskukselle.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi aiemman ohjelmakauden 2014–2020 toimeenpanolakiin nähden uusia kansallisia säännöksiä, jotka liittyvät yhteishankkeiden toteuttamiseen, tuettaviin toimenpiteisiin sekä tietojärjestelmän yhteisrekisterin pitäjiin. Kansallista säätelyä olisivat lisäksi tuen saajalle asetettavat edellytykset. Esityksessä yhtenäistettäisiin kansallista lainsäädäntöä noudattamalla tukien hallinnoinnissa valtionavustuslain mukaisia menettelyjä siltä osin, kun Euroopan unionin lainsäädäntö sen mahdollistaa. Esityksessä tuotaisiin esille, milloin EU lainsäädäntö tai kansalliset tarpeet edellyttävät poikkeamista valtionavustuslaista.

4.2. Pääasialliset vaikutukset

Vaikutukset valtiontalouteen ja hallintoon

Esityksellä ei ole suoria vaikutuksia valtion talousarvioon. Esityksen mukaisella lailla säädettäisiin Euroopan meri- ja kalatalousrahaston Suomen toimintaohjelmasta maksettavien tukien myöntämisestä ja hallinnoinnista. Euroopan unionin ja Suomen valtion varoista koostuvan toimintaohjelman EU-rahoitus ohjelmakaudella 2021–2027 päätetään rahastoa koskevassa EU-

asetuksessa, jonka käsittely on edelleen kesken. Valtion vuoden 2021 talousarvioesityksessä on momentille 30.40.62 (Elinkeinokalatalouden edistäminen) budjetoitu yhteensä 9,205 miljoonaa euroa kansallisena ja 11,108 miljoonaa euroa EU-osuutena.

Esityksen ei arvioida muuttavan nykyistä Euroopan meri- ja kalatalousrahaston tukien hallinnoinnissa noudatettua järjestelmää merkittävästi. Kalataloushallinnon viranomaistehtäviä hoitavien työmäärän EMKR-tukien hallinnoinnissa arvioidaan pysyvän likimäärin nykyisellä tasolla.

Vaikutukset yritysten toimintaan

Esityksellä on välillisesti vaikutuksia elinkeinokalatalouden piirissä toimivien yritysten toimintaympäristöön, yrittäjyyden edellytyksiin sekä yritysten toimintaan. Esitykseen sisältyvillä tuilla edistettäisiin yritysten aineellisia ja aineettomia investointeja sekä parannettaisiin kalatalousalan kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä. Esityksen mukaiset tuet kohdistuvat pääasiassa mikroyrityksiin sekä pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Meri- ja kalatalousrahastosta tukea myönnetään koko Suomen alueelle yhtenäisillä tukitasoilla.

Ympäristövaikutukset

Ehdotuksella ei arvioida olevan suoria ympäristövaikutuksia, sillä se koskee kalatalousrahaston rahoituksen hallinnointia ja tuen hakemiseen ja myöntämiseen liittyviä menettelyitä. Esityksellä arvioidaan kuitenkin olevan välillisiä ympäristövaikutuksia. Elinkeinokalatalouden tukien tarkemmat arviointiperusteet ja painotukset määriteltäisiin toimintaohjelmassa ja hankkeiden valintaperusteissa, joiden tavoitteena tulee olemaan tuetun elinkeinotoiminnan myönteisten ympäristövaikutusten edistäminen ja kielteisten ympäristövaikutusten minimoiminen. Toimintaohjelma tulee mahdollistamaan tukien myöntämisen moniin ympäristön kannalta myönteisiin toimenpiteisiin. Kalastuksessa voidaan tukea esimerkiksi kalastajien osallistumista ympäristötoimiin sekä erilaisia tärkeitä kalataloudellisia kunnostuksia. Tukien suuntaamisella voidaan etsiä ratkaisuja myös hylkeiden ammattikalastukselle aiheuttamiin ongelmiin ja näin edistää elinkeinotoiminnan ja ympäristönsuojelun yhteensovittamista. Vesiviljelyssä puolestaan voidaan tukea kehitystyötä toimialan ympäristövaikutusten edelleen pienentämiseksi sekä investointeja esimerkiksi kiertovesiviljelyyn ja avomerikasvatukseen. Meripolitiikassa voidaan tukea muun muassa merialueen valvontaan ja meriympäristöön liittyviä toimia sekä meristrategiadirektiiviin sisältyvien ympäristötoimenpiteiden täytäntöönpanoa. Toimintaohjelman rahoittamassa kalatalouden tiedonkeruuohjelmassa kerätään tietoa kalatalouteen liittyvistä biologisista ja taloudellisista kysymyksistä ja kalastuksen valvonnan rahoituksella varmistetaan sääntöjen noudattaminen ja sitä kautta kalastuksen kestävyys. Toimintaohjelmasta laaditaan viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi (SOVA-arviointi).

Sukupuolivaikutukset

Meri- ja kalatalousrahaston tukijärjestelmä on syrjimätön tuen saajan sukupuoleen nähden ja elinkeinokalatalouden piirissä toimivat miehet ja naiset ovat yhtä lailla oikeutettuja tukeen. Lakiesityksellä ei arvioida olevan vaikutusta miesten ja naisten välisen tasa-arvon toteutumiseen.

5. Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1. Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.2. Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

6. Lausuntopalaute

7. Säännöskohtaiset perustelut

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Lain soveltamisala Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalasta. Ehdotettua lakia sovellettaisiin Euroopan meri- ja kalatalousrahaston kansallisen toimintaohjelman 2021–2027 laatimiseen ja soveltamiseen siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädännöstä ei muuta johdu. Lakia sovellettaisiin myös kaikkien sellaisten toimintaohjelman toimeenpanon suunnittelu-, ylläpito-, ohjaus ja raportointitehtävien sekä ohjelman arviointi-, seuranta-, valvonta- ja toimeenpanotehtävien hoitamiseen, joita ohjelman toteuttaminen tehokkaasti ja säädösten mukaisesti edellyttää. Lakia sovellettaisiin ohjelman täytäntöönpanoon tukia haettaessa, myönnettäessä, maksettaessa, tarkastettaessa ja takaisin perittäessä. Tuen myöntämisen ehtona olisi, että valtion talousarviossa osoitettua määrärahaa olisi riittävästi käytettävissä.

Euroopan meri- ja kalatalousrahastoasetuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti kunkin jäsenvaltion on laadittava yksi toimintaohjelma Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta osarahoitettavien unionin painopisteiden täytäntöönpanemiseksi. Sen tähden toimintaohjelman maantieteellinen soveltamisala kattaisi koko Suomen eli myös Ahvenanmaan maakunnan. Toimintaohjelman sisältö olisi sovittava yhteen Manner-Suomen ja Ahvenanmaan kesken. Ahvenanmaan maakunta olisi edustettuna myös toimintaohjelman seurantakomiteassa. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 16 kohdan mukaan kalastusta ja kalastuselinkeinojen ohjaamista koskevissa asioissa maakunnalla on lainsäädäntövalta kuten myös muissa Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta tukikelpoisissa toimenpiteissä, jotka liittyvät esimerkiksi ympäristönsuojeluun, veneliikenteeseen tai elinkeinotoiminnan ja työllisyyden edistämiseen. Yhdennetyn meripolitiikan alaan kuuluu rahastosta tukikelpoisia toimenpiteitä, jotka koskevat esimerkiksi puolustus- ja Rajavartiolaitosta ja joissa itsehallintolain 27 §:n mukaan lainsäädäntövalta on valtakunnalla. Ahvenanmaan maakuntaa koskevasta hallinnoinnista ja toimeenpanosta vastaisi Ahvenanmaan maakunta itsehallintolain mukaisesti eikä tätä lakia sovellettaisi Ahvenanmaan maakunnassa. Itsehallintolain 59 b §:n 3 momentin mukaan, jos jäsenvaltio voi unionin oikeudesta johtuen nimetä vain yhden hallintoviranomaisen sellaisessa tilanteessa, jossa sekä maakunnalla että valtakunnalla olisi toimivaltaa, viranomaisen nimeäminen kuuluu valtakunnalle. Tämän viranomaisen päätös, joka muutoin kuuluisi maakunnan toimivaltaan, tulee tehdä maakunnan hallituksen esittämän kannan mukaisesti. Yleisasetuksen 65 artiklan edellyttämät toimintaohjelman viranomaiset nimettäisiin itsehallintolaissa säädettyä periaatetta noudattaen Suomen toimintaohjelmassa niin, että maakunnan hallitus hoitaisi näille viranomaisille kuuluvat tehtävät Ahvenanmaan maakunnassa lukuun ottamatta virallista yhteydenpitoa Euroopan komission kanssa, joka hoidettaisiin valtakunnan viranomaisten välityksellä.

2 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälässä selvennetään lain suhdetta Euroopan unionin lainsäädäntöön. Momentissa lueteltaisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston kansallisesti suoraan sovellettavat asetukset, joita tällä lailla täsmennettäisiin ja täydennettäisiin niiden asioiden osalta, jotka asetuksissa jäävät kansallisen sääntelyn varaan ja kansalliseen liikkumavaraan. Nämä olisivat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o [XX/2020] Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja rahoitussäännöistä sekä turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista rahoitussäännöistä (yleisasetus) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o [XX/2020] Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 508/2014 kumoamisesta (erityisasetus).

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtionavustuslakia koskeva viittaussäännös. Silloin kun yleisasetuksessa, erityisasetuksessa tai ehdotettavassa laissa olisi jostakin seikasta erityissäännös, tulisi sitä soveltaa valtionavustuslain säännösten sijasta. Erityissäännökset johtuvat pääosin Euroopan unionin sääntelystä. Koska pykälässä viitattaisiin valtionavustuslakiin, poistettaisiin ohjelmakaudella 2014–2020 laissa olleet pykälät liittyen tiedonanto- ja avustusvelvollisuuteen, tuen palauttamiseen ja takaisinperintään, tarkastuksen suorittamiseen sekä muutoksenhakuun. Näin selkeytettäisiin säädettävää lakia ja yhdenmukaistettaisiin käytäntöjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten myöntämien muiden avustusten suhteen. Muutoksenhausta ei enää säädettäisi erikseen, sillä sitä koskevat säännöt tulisivat valtionavustuslaista ja hallintolaista. Muutoksenhaku muuttuisi tällöin ohjelmakauteen 2014–2020 nähden siten, että valtionapuviranomaisena toimivien elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja kehittämissä ja hallintokeskuksen tekemiin päätöksiin voisi hakea oikaisua. Maa- ja metsätalousministeriön päätöksistä valitettaisiin hallinto-oikeuteen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaisesti.

3 §. Määritelmät. Pykälässä määriteltäisiin laissa käytetyt keskeiset käsitteet.

Pykälän 1 kohdan *toimintaohjelmalla* tarkoitettaisiin yleisasetuksen 16 artiklassa tarkoitettua toimintaohjelmaa, jolla rahasto pannaan täytäntöön kansallisella tasolla. Erityisasetuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti kunkin jäsenvaltion on laadittava yksi toimintaohjelma Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta osarahoitettavien unionin painopisteiden täytäntöönpanemiseksi. Sen tähden toimintaohjelman maantieteellinen soveltamisala kattaisi koko Suomen eli myös Ahvenanmaan maakunnan. Toimintaohjelman sisältö on määritelty yleisasetuksessa.

Pykälän 2 kohdan *kalatalouden paikallisella toimintaryhmällä* tarkoitettaisiin yleisasetuksen 27 artiklassa tarkoitettua paikallista toimintaryhmää, jotka muodostuvat paikallisista yksityisistä ja julkisista edustajista ja joissa yksikään yksittäinen eturyhmä ei hallitse päätöksentekoa. Paikalliset toimintaryhmät toteuttavat toimia paikallisten strategioiden mukaisesti ja tukevat verkostoitumista ja yhteistyötä muiden alueellisten toimijoiden kanssa.

Pykälän 3 kohdan *paikallisella strategialla* tarkoitettaisiin yleisasetuksen 26 artiklassa tarkoitettua yhteisölähtöistä paikallista kehitysstrategiaa. Paikallinen toimintaryhmä suunnittelee yhdessä alueensa asukkaiden ja toimijoiden kanssa strategian ja vastaa sen toteuttamisesta. Strategia ohjaa paikallisen toimintaryhmän hallituksen toimintaa, kun se tekee päätöksiä rahoitettavien hankkeiden puoltamisesta.

Pykälän 4 kohdan *kalatalouden paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöllä* tarkoitettaisiin rahoitusta, jonka maa- ja metsätalousministeriö on osoittanut kalatalouden paikalliselle toimintaryhmälle paikallisen strategian toimeenpanoon.

2 luku Viranomaiset ja muut toimielimet

4 §. Maa- ja metsätalousministeriön tehtävät. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset maa- ja metsätalousministeriön tehtävistä Euroopan meri- ja kalatalousrahaston kansallisen toimintaohjelman toimeenpanossa. Muutoksena voimassa olevaan lainsäädäntöön, kaikki maa- ja metsätalousministeriön vastuut olisi koottu yhteen pykälään (pois lukien tarkemmat tietojärjestelmään liittyvät vastuut), eikä esimerkiksi tarkastusviranomaisesta säädettäisi erillisessä pykälässä. Maa- ja metsätalousministeriön vastuut säilyisivät pääosin samoina, kuin ohjelmakaudella 2014–2020.

Pykälän 1 kohdan mukaan ministeriö vastaisi toimintaohjelman ja sen muutosten valmistelusta sekä sen toimeenpanon suunnittelusta. Yleisasetuksen ja erityisasetuksen mukaan jäsenvaltion on laadittava toimintaohjelma, jolla rahasto pannaan täytäntöön. Toimintaohjelman sisältö on määritelty yleisasetuksessa.

Pykälän 2 kohdan mukaan ministeriö vastaisi toimintaohjelman merkitykseltään vähäistä muutosta koskevan ehdotuksen antamisesta Euroopan komission hyväksyttäväksi. Säännös olisi poikkeus valtioneuvoston ohjesäännön 3 §:n 10 kohtaan, jonka mukaan esitykset Suomea koskeviksi Euroopan unionin alue- ja rakennepoliittisiksi ohjelmiksi hyväksyy valtioneuvoston yleisistunto. Merkitykseltään vähäisiä muutoksia olisivat esimerkiksi teknisluontoiset muutokset sekä sellaiset muutokset, jotka eivät merkitse ohjelman periaatteellisten linjausten muuttamista. Esimerkiksi toimintaohjelman seurannassa käytettävien indikaattoreiden muuttamista voitaisiin pitää vähäisenä muutoksena.

Pykälän 3 kohdan mukaan ministeriö vastaisi toimintaohjelman varojen käytön suunnittelusta ja varojen jaon valmistelusta tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavien tahojen käyttöön. Tällä tarkoitetaan erityisesti vastuuta ohjelman julkisten varojen budjetoinnista ja valmistelusta, joka liittyy valtioneuvoston päätökseen, jolla toimintaohjelman unionin ja valtion rahoitusosuus jaetaan välittävien elinten käytettäväksi. Lisäksi ministeriö vastaisi muun muassa varojen kohdentamisesta kalatalouden paikallisille toimintaryhmille sekä eri toimenpiteille toimintaohjelman rahoitussuunnitelman puitteissa. Pykälän 4 kohdan mukaan ministeriö vastaisi toimintaohjelman Ahvenanmaan maakuntaa koskevan Euroopan unionin rahoitusosuuden ohjaamisesta maakunnan hallitukselle. Pykälän kohdan 5 mukaan ministeriö vastaisi kalatalouden paikallisten toimintaryhmien valintakriteerien määrittämisestä, valintakomitean perustamisesta sekä valintakomitean valitsemien paikallisten strategioiden hyväksymisestä yleisasetuksen 26 artiklan mukaisesti.

Pykälän 6 kohdan mukaan ministeriö vastaisi yleisasetuksen 65 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna toimintaohjelma hallintoviranomaisena toimimisesta ja sille yleisasetuksen 66 artiklassa määriteltyjen tehtävien hoitamisesta. Hallintoviranomaisen tehtäviä hoitaisi maa- ja metsätalousministeriön luonnonvaraosasto, kuten ohjelmakaudella 2014–2020. Hallintoviranomaisen tehtävät ovat pääosin samat kuin ohjelmakaudella 2014–2020. Hallintoviranomainen vastaa toimintaohjelman hallinnoinnista, jotta toimintaohjelman tavoitteet voidaan saavuttaa. Hallintoviranomainen vastaa muun muassa hankkeiden valintaperusteiden ja -menettelyiden asettamisesta yleisasetuksen 67 artiklan mukaisesti. Ohjelmakauden 2014–2020 laissa hakuajasta ja -menettelyistä säädettiin erillisessä pykälässä, jossa maa- ja metsätalousministeriölle annettiin oikeus määrääaikaisten hakumenettelyjen avaamiseen. Tämä kuuluu kuitenkin olennaisesti yleisasetuksessa säädettyihin hallintoviranomaisen vastuisiin. Siksi hakuajasta ja hakumenettelyistä ei olisi tarvetta säätää erikseen. Lisäksi hallintoviranomainen vastaa ohjelmien hallinnointiin liittyvistä

tehtävistä yleisasetuksen 68 artiklan mukaisesti, seurantakomitean työn tukemisesta yleisasetuksen 69 artiklan mukaisesti sekä välittävien toimielinten valvonnasta. Hallintoviranomainen vastaa myös siitä, että sähköiseen tiedonvaihtojärjestelmään kirjataan ja tallennetaan kustakin hankkeesta tiedot, joita tarvitaan seurantaa, arviointia, varainhoitoa, varmuuksia ja tarkastuksia varten, ja tietojen turvallisuuden, eheyden ja luottamuksellisuuden varmistamisesta sekä tietojen käyttäjien todentamisesta. Sähköiseen tiedonvaihtojärjestelmään liittyviä vastuita ja velvoitteita täsmennettäisiin lakiehdotuksen 27 ja 28 §:ssä. Uutena vastuuna hallintoviranomaisella on yleisasetuksen 68 artiklan mukaisen riskienhallintastrategian laatiminen. Hallinnon tarkastusten, eli menojen varmentamisen, on perustuttava riskeihin ja oltava oikeassa suhteessa riskienhallintastrategiassa tunnistettuihin riskeihin. Hallintoviranomaisella on myös vastuu rahastojen täytäntöönpanon ja ohjelmia koskevan viestinnän avoimuudesta, josta on säädetty tarkemmin yleisasetuksen 44 artiklassa.

Pykälän 7 kohdan mukaan ministeriö vastaisi yleisasetuksen 70 artiklassa määritellyn kirjanpito toiminnon tehtävien hoitamisesta. Yleisasetuksen 66 artiklan 2 kohdan mukaan hallintoviranomainen voi vastata kirjanpito toiminnosta tai se voidaan antaa tehtäväksi jollekin muulle elimelle. Jos tehtävä annetaan toiselle elimelle, on tämä nimettävä vastaavaksi viranomaiseksi. Kirjanpito toiminto olisi sijoitettuna maa- ja metsätalousministeriön hallinto- ja kehittämistoimialalle, ohjaus- ja talousyksikköön, kuten ohjelmakauden 2014–2020 todentamisviranomais toiminto. Kirjanpito toiminnon tehtävät vastaisivat pääosin aiemman todentamisviranomaisen tehtäviä. Keskeisimpänä erona on, että kirjanpito toiminnolla ei olisi yleisasetuksen 70 artiklan mukaan oikeutta tehdä tarkastuksia tuensaajien tasolla, mihin todentamisviranomaisella on ollut aikaisemmin oikeus. Hallinto- ja valvontajärjestelmää on tältä osin yksinkertaistettu ja poistettu mahdolliset päällekkäiset toiminnot, jotta voitaisiin vähentää riskiä siitä, että tuensaajiin kohdistetaan eri tasoilla päällekkäisiä tarkastuksia. Kirjanpito toiminnon keskeisiin tehtäviin kuuluu muun muassa maksupyyntöjen laatiminen ja toimittaminen Euroopan komissiolle yleisasetuksen 85 ja 86 artiklojen mukaisesti sekä tilityksen laatiminen 92 artiklan mukaisesti ja kaikkia tilityksen osatekijöitä koskevien tietojen säilyttäminen sähköisessä järjestelmässä. Hallintoviranomaisen ja kirjanpito toiminnon tehtävät on eriytettävä toisistaan ministeriön sisällä yleisasetuksen 65 artiklan 4 kohdan mukaisesti ja moitteettoman varainhoidon periaatetta noudattaen.

Pykälän 8 kohdan mukaan ministeriö vastaisi yleisasetuksen 65 artiklan 1 ja 2 kohtien mukaisena riippumattomana tarkastusviranomaisena toimimisesta ja sille yleisasetuksen 71 artiklassa määriteltävien tehtävien hoitamisesta. Tarkastusviranomaisena toimisi maa- ja metsätalousministeriön sisäisen tarkastuksen yksikkö vastaavalla tavalla kuten ohjelmakaudella 2014–2020. Tarkastusviranomaisen tehtävistä säädetään yleisasetuksessa, pääosin 71 artiklassa. Olennaisimpana muutoksena tarkastusviranomaisen tehtävissä ohjelmakauteen 2014–2020 verrattuna on, että ohjelmien viranomaisten nimeämismenettelyyn liittyvää tarkastuskertomusta ja -lausuntoa ei enää vaadita. Tarkastusviranomaisen keskeisenä tehtävänä on suorittaa järjestelmätarkastuksia, hanketarkastuksia ja tilintarkastuksia, jotta se voi antaa Euroopan komissiolle riippumattoman varmuuden hallinto- ja valvontajärjestelmän tehokkaasta toiminnasta ja komissiolle toimitettuun tilitykseen sisältyvien menojen laillisuudesta ja sääntöjen mukaisuudesta. Tarkastustyö on toteutettava kansainvälisesti hyväksytyjen tilintarkastusstandardien mukaisesti. Tarkastusviranomaisen olisi myös toimitettava komissiolle vuotuinen tarkastuslausunto ja -kertomus vastaavasti kuin ohjelmakaudella 2014–2020. Tarkastusviranomaisen on lisäksi laadittava riskinarviointiin perustuva tarkastusstrategia, jossa otetaan huomioon ohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvaus ja joka kattaa järjestelmätarkastukset sekä hanketarkastukset. Tarkastusviranomaisen olisi otettava huomioon yleisasetuksen 74 artiklan mukainen yhden tarkastuksen periaate, jolla vältettäisiin rahoitetun hankkeen eri tarkastusviranomaisten tekemät päällekkäiset tarkastukset. Lisäksi yleisasetuksen 77 ja 78 artiklan mukaiset laajennetut menettelyt antaisivat tarkastusviranomaiselle mahdollisuuden vähentää tarkastusten lukumääriä. Keskeisenä

edellytyksenä kevennettyjen tarkastusmenettelyjen soveltamiselle on, että komissio on vahvistanut kahden edeltävän vuoden osalta julkaisemissaan vuotuisissa toimintakertomuksissa, että ohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmä toimii tehokkaasti ja että kokonaisvirhetaso on kunkin vuoden osalta alle 2 prosenttia.

Pykälän 9 kohdan mukaan ministeriö vastaisi yleisasetuksen 43 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun ohjelman viestintävastaavan nimittämisestä. Yleisasetuksen mukaan jokaisen hallintoviranomaisen olisi nimettävä kullekin ohjelmalle viestintävastaava. Viestintävastaavan nimittäminen olisi uusi tehtävä ministeriölle.

Pykälän 2 momentin mukaan ministeriö ohjaisi ja valvoisi ohjelman yhdenmukaisen ja tehokkaan toimeenpanon varmistamiseksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskusta (jäljempänä kehittämis- ja hallintokeskus) sekä kalatalouden paikallisia toimintaryhmiä niiden hoitaessa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Maa- ja metsätalousministeriöllä olisi mahdollisuus antaa ohjeistusta, jolla varmistutaan yhdenmukaisista menettelytavoista ja tuensaajien kohteista eri alueilla välittävien toimieliimien tai paikallisten kalatalouden toimintaryhmien hoitaessa hallintoviranomaisen niille vastuuttamia tehtäviä. Maa- ja metsätalousministeriön tulisi ohjeistuksella ja koulutuksella muutoinkin varmistaa, että tukien myöntämiseen liittyvä soveltamiskäytäntö ei johtaisi perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisesti tuen hakijoiden erilaiseen kohteluun eri elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa ja eri kalatalouden paikallisten toimintaryhmien alueilla. Maa- ja metsätalousministeriön tulisi lisäksi pyrkiä varmistamaan hallinto- ja valvontajärjestelmien toimivuudesta esimerkiksi tekemällä hallinnollisia ohjauksikäyntejä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin.

5 §. Seurantakomitea. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säädökset ohjelman toimeenpanoa seuraavasta seurantakomiteasta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin seurantakomiteasta. Sen tehtävistä ja koostumusta koskevista vaatimuksista säädetään yleisasetuksen 33–35 artikloissa. Seurantakomitea seuraisi toimintaohjelman edistymistä ja tavoitteita yhdessä hallintoviranomaisen kanssa. Seurantakomitea myös hyväksyisi ohjelmassa käytettävät valintaperusteet, rahastojen tuloksellisuuskertomuksen ja arviointisuunnitelman ja ohjelman merkittävät muutokset. Seurantakomitea olisi perustettava yleisasetuksen 33 artiklan mukaisesti kolmen kuukauden kuluessa päivästä, jolloin jäsenvaltiolle ilmoitetaan ohjelman hyväksymispäätöksestä. Valtioneuvosto asettaisi seurantakomitean, kuten ohjelmakaudella 2014–2020. Valtioneuvosto nimeäisi myös seurantakomitean puheenjohtajan. Jäsenistössä tapahtuvista muutoksista voisi päättää maa- ja metsätalousministeriö. Seurantakomitea voi kutsua myös asiantuntijoita.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että seurantakomitean tehtävät olisivat julkisia hallintotehtäviä. Näin ollen hallinnon yleislait tulisivat sovellettavaksi. Perustuslain 124 §:ssä tarkoitettujen julkisten hallintotehtävien hoitamisessa on otettava huomioon hyvän hallinnon takeet. Yksi tällainen asia on julkisuusperiaate. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 2 momentin mukaan mitä viranomaisesta säädetään, koskee myös lain tai asetuksen taikka lain tai asetuksen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen perusteella julkista tehtävää hoitavia yhteisöjä, laitoksia, säätiöitä ja yksityisiä henkilöitä niiden käyttäessä julkista valtaa. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain nojalla kyseistä lakia sovellettaisiin vain siltä osin kuin on kyse julkisen vallan käytöstä. Tästä syystä pykälän 2 momenttiin sisällytettäisiin viranomaistoiminnan julkisuudesta annetun lain soveltamista koskeva erityissäännös. Mainittua lakia sovellettaisiin julkisen hallintotehtävän hoitoon siitä riippumatta, onko kyse julkisen vallan käytöstä vai ei. Lisäksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin rikosoikeudellisesta virkavastuusta ja vahingonkorvausvastuusta.

Pykälän 3 momentissa esitetään, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä seurantakomitean kokoonpanosta ja toimikaudesta.

6 §. Välittävät toimielimet ja valtionapuviranomaiset. Hallintoviranomainen voi yleisasetuksen 65 artiklan 3 kohdan mukaan nimetä yhden tai useamman toimielimen, joka suorittaa tehtäviään vastuulla. Näistä viranomaisista käytettäisiin nimitystä välittävä toimielin. Hallintoviranomaisen ja välittävien toimielinten väliset järjestelyt on vahvistettava kirjallisesti. Pykälän 1 momentin mukaan välittäviä toimielimiä olisivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä kehittämis- ja hallintokeskus. Lisäksi säädettäisiin, että kyseiset tahot toimisivat myös valtionavustuslain mukaisina valtionapuviranomaisina. Valtionavustuslain 4 §:n 1 momentin mukaan valtionapuviranomaisella tarkoitetaan sitä viranomaista, jonka tehtäviin kyseistä avustusta koskevat asiat lainsäädännön nojalla kuuluvat. Pykälän 2 momentin mukaan välittävä toimielin vastaisi toimialueellaan tässä laissa säädettyistä sekä valtioneuvoston asetuksella sille säädettyistä tehtävistä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja kehittämis- ja hallintokeskus olisivat toimintaohjelman välittäviä elimiä, jotka vastaisivat muun muassa tukien myöntämisestä ja maksamisesta. Ne vastaisivat myös tietojen viemisestä sähköiseen tietojärjestelmään ja tukihakemusta koskevista hallinnollisista tarkastuksista sekä paikan päällä tehtävistä tarkastuksista. Ehdotetulla momentilla mahdollistettaisiin täytäntöönpanoluonteisten hallintoviranomais-tehtävien siirtäminen elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksille sekä kehittämis- ja hallintokeskukselle. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä kehittämis- ja hallintokeskus ovat olleet välittäviä toimielimiä myös ohjelmakaudella 2014–2020. Pykälän 2 momentissa täsmennettäisiin, että välittävät elimet vastaisivat niille säädettyjen tehtävien hoitamisesta toimialueillaan.

7 §. Kalatalouden paikallinen toimintaryhmä. Kalatalouden paikallinen toimintaryhmä vastaisi laatimansa oman alueensa kehittämistä koskevan paikallisen strategian toteuttamisesta, seurannasta ja tiedottamisesta yleisasetuksen 27 artiklan mukaisesti. Yleisasetuksen mukaan paikallisen toimintaryhmän tehtäviin kuuluu muun muassa paikallisten toimijoiden valmiuksien parantaminen, hankkeiden valintamenettelyjen ja valintaperusteiden suunnittelu, toimien valinta, strategian edistymisen seuranta ja arviointi. Koska paikallisen toimintaryhmän tehtävät on suoraan määritelty yleisasetuksessa, ei olisi tarpeen säätää paikallisten toimintaryhmien tehtäviä kansallisessa laissa vastaavalla tavalla kuin ohjelmakautta 2014–2020 koskevasta lainsäädännössä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kalatalouden paikallisen toimintaryhmän kelpoisuusvaatimuksista. Kalatalouden paikallisella toimintaryhmällä täytyy olla sille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi riittävät toiminnalliset ja hallinnolliset edellytykset. Riittävästä toiminnallisista ja hallinnollisista edellytyksistä varmistutaan silloin, kun hakija olisi rekisteröity yhdistys. Hallintoviranomaisten on yleisasetuksen mukaan varmistettava, että paikalliset toimintaryhmät joko valitsevat ryhmästä yhden kumppanin, joka toimii vetäjänä hallinnollisissa ja taloudellisissa asioissa, tai kuuluvat oikeudellisesti järjestettyyn yhteiseen rakenteeseen. Kalatalouden paikalliseksi toimintaryhmäksi voidaan tulevalle kaudella olettaa hakevan jo toiminnassa olevia ryhmiä, joita maaseuturahaston Leader-ryhmät ovat hallinnoineet. Leader-ryhmät ovat rekisteröityjä yhdistyksiä.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että kalatalouden paikallisen toimintaryhmän tehtävät olisivat julkisia hallintotehtäviä. Näin ollen hallinnon yleislait tulisivat sovellettavaksi. Perustuslain 124 §:ssä tarkoitettujen julkisten hallintotehtävien hoitamisessa on otettava huomioon hyvän hallinnon takeet. Yksi tällainen asia on julkisuusperiaate. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 2 momentin mukaan mitä viranomaisesta säädetään, koskee myös lain tai asetuksen taikka lain tai asetuksen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen perusteella julkista tehtävää hoitavia yhteisöjä, laitoksia, säätiöitä ja yksityisiä henkilöitä niiden käyttäessä julkista valtaa. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain nojalla kyseistä lakia sovellettaisiin vain siltä osin kuin on kyse julkisen vallan käytöstä. Tästä syystä pykälän 2 momenttiin

sisällytettäisiin viranomaistoiminnan julkisuudesta annetun lain soveltamista koskeva erityissäännös. Mainittua lakia sovellettaisiin julkisen hallintotehtävän hoitoon siitä riippumatta, onko kyse julkisen vallan käytöstä vai ei. Lisäksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin rikosoikeudellisesta virkavastuusta ja vahingonkorvausvastuusta.

8 §. Toimintaohjelman yhteensovittaminen. Pykälässä säädettäisiin toimintaohjelmassa määriteltyjen toimenpiteiden valtakunnallisesta ja alueellisesta yhteensovittamisesta muiden yhteiseen strategiakehykseen kuuluvien rahasto-ohjelmien ja rahoitusvälineiden kanssa. Yhteensovittamisen osalta ei esitetä muutoksia ohjelmakauden 2014-2020 lainsäädäntöön nähden. Valtakunnallisesta yhteensovittamisesta vastaisi maa- ja metsätalousministeriö. Alueellisesta yhteensovittamisesta vastaisivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä kalatalouden paikalliset toimintaryhmät paikallisten strategioiden osalta.

3 luku Tuettavat toimenpiteet, tuen myöntämisen edellytykset ja hyväksyttävät kustannukset

9 §. Tuettavat toimenpiteet. Pykälässä säädettäisiin tuettavista toimenpiteistä. Säädettävä pykälä olisi uusi verrattuna ohjelmakautta 2014–2020 sääntelevään lakiin. Pykälällä selkeytettäisiin sitä, että tuettavat toimenpiteet määriteltäisiin tarkemmin toimintaohjelmassa. Toimintaohjelmasta rahoitetaan pääsääntöisesti investointi- ja kehittämishankkeita ja näiden osalta pykälässä määriteltäisiin tarkemmin nämä hanketyypit, koska niihin sovelletaan muun muassa eri tukitahoja ja päätösehtoja. Investointi- ja kehittämishankkeiden lisäksi olisi mahdollista tukea muita toimintaohjelmassa määriteltyjä toimenpidetyyppejä. Tällaisia olisivat esimerkiksi kompensatiot, joita voitaisiin maksaa hylkeiden aiheuttamista vahingoista.

Pykälän 2 momentin *kehittämishankkeella* tarkoitettaisiin määräaikaista suunnitelmaan perustuvaa kehittämistoimintaa, jonka tarkoituksena ei ole tuottaa välitöntä taloudellista etua tuen saajalle ja jonka tulokset ovat yleisesti hyödynnettävissä.

Pykälän 3 momentin *investoinnilla* tarkoitettaisiin rakennuksen, rakenteen tai rakennelman rakentamista, laajentamista, korjaamista tai hankkimista sekä muuta aineellisen tai aineettoman käyttöomaisuuden hankkimista. Aineettomalla käyttöomaisuudella voidaan tarkoittaa muun muassa patenteja, tavaramerkkejä, mallioikeuksia, tekijänoikeuksia eli kaikkea sellaista arvoa tuottavaa omaisuutta, joka ei ole fyysistä tai rahoitukseen liittyvää omaisuutta.

10 §. Tuen myöntämisen yleiset edellytykset. Pykälässä säädettäisiin tuen myöntämisen yleisistä edellytyksistä. Tuen myöntäminen olisi aina harkinnanvaraista siten, että tuen myöntäminen, määrä ja käyttötarkoitus riippuvat tuen myöntävän viranomaisen harkintansa nojalla tekemästä päätöksestä. Vaikka tukea haettaisiin käyttötarkoitukseen, joka kuuluisi toimintaohjelman piiriin ja olisi tukikelpoisuussääntöjen mukaista, ei hakijalla ole subjektiivista oikeutta tukeen. Tuesta päättävän viranomaisen harkintaa ohjaisivat muun muassa toimintaohjelma ja sen sisältämä strategia, toimintaohjelman seurantakomitean hyväksymät valintakriteerit sekä hallintoviranomaisena toimivan maa- ja metsätalousministeriön ohjeet, joilla pyritään yhdenmukaistamaan tukea myöntävien viranomaisten soveltamiskäytäntöjä. Lisäksi viranomainen voisi aina ottaa huomioon muita, esimerkiksi alueelliseen asiantuntemukseen, markkinatilanteeseen tai elinkeinokalatalouteen liittyviä näkökohtia.

Pykälän 1 kohdassa edellytettäisiin, että tukea voidaan myöntää toimintaohjelmassa kuvattujen toimenpiteiden mukaisesti. Toimintaohjelmassa määritellään tuettavat toimenpiteet ja tuen saajia koskevat edellytykset. Pykälän 2 kohdassa säädettäisiin, että tuen tulisi olla perusteltua sen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta ja tuella tulee olla merkittävä vaikutus hankkeen to-

teuttamiseen. Merkittävänä vaikutuksena pidettäisiin muun muassa sitä, että toiminnan toteuttaminen ilman tukea ei olisi mahdollista tai toteutus jäisi olennaisesti suppeammaksi tai vaikutavuudeltaan olennaisesti vaatimattommaksi. Pykälän 3 kohdassa säädettäisiin, että tukea ei saa käyttää yleisenä toimintatukena. Tuen tulee kohdistua toiminnan kehittämiseen hankesuunnitelmassa kuvatulla tavalla.

11 §. Tuen saajaa koskevat edellytykset. Pykälässä säädettäisiin tuen saajaa koskevista yleisistä edellytyksistä. Tarkemmat tuen saajia koskevat edellytykset määriteltäisiin Suomen toimintaohjelmassa. Pykälän 1 momentissa edellytettäisiin tuen saajan olevan oikeushenkilö tai oikeustoimikelpoinen luonnollinen henkilö. Oikeustoimikelpoisuus tarkoittaisi käytännössä 18 vuoden ikää tukihakemuksen vireille tulon hetkellä. Lisäksi edellytettäisiin, että oikeushenkilöllä tulee olla toimipaikka ja luonnollisella henkilöllä vakituinen asuinpaikka toimintaohjelman soveltamisalueella. Euroopan unionin oikeuden vastaista olisi edellyttää, että tuen saajalla (tuen saajan ollessa oikeushenkilö) on päätoimipaikka tukea myöntävässä jäsenvaltiossa, joten toimipaikan vaatimus tarkoittaa, että tällä tulee olla vähintään sivutoimipaikka Suomessa.

Pykälän 2 momentissa edellytettäisiin, että usean toimijan yhdessä toteuttaman hankkeen (yhteishanke) kaikkien tuen hakijoiden tulee täyttää tuen saajille asetetut edellytykset. Tällä varmistettaisiin, ettei tuen saajia koskevia edellytyksiä voisi kiertää yhteishankkeiden kautta.

Pykälän 3 momentissa edellytettäisiin, että tuen saajalla tulee olla riittävät taloudelliset edellytykset toteuttaa hanke. Investointituen saajalla olisi lisäksi oltava edellytykset kannattavaan toimintaan, ellei kyseessä olisi yleishyödyllinen investointi. Tuen saajalla olisi lisäksi oltava edellytykset vastata hankkeella aikaansaadun toiminnan jatkuvuudesta hankkeen päättymisen jälkeen, ellei se hankkeen luonteen vuoksi ole tarpeetonta esimerkiksi kertaluontoisissa tutkimus- ja selvityshankkeissa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin kalastajille tarkoitetun investointituen edellytyksistä. Ehdotuksen mukaan kalastajille tarkoitettua investointitukea voitaisiin myöntää kalastuslain (379/2015) 88 §:ssä tarkoitetuille ryhmään I kuuluville kaupallisille kalastajille. Ryhmään I kuuluvat kalastuslain mukaan: 1) luonnolliset henkilöt tai yhteisöt, joiden itse pyytämän kalan tai siitä jalostettujen kalastustuotteiden myynnistä kolmen viimeksi kuluneen tilikauden aikana kertyneen liikevaihdon keskiarvo ylittää arvonlisäverolain (1501/1993) 3 §:n 1 momentissa säädetyn määrän; sekä 2) luonnolliset henkilöt tai yhteisöt, jotka ovat ryhtyneet tai ryhtyvät rekisteröitymisvuonna tai tätä edeltävänä vuotena harjoittamaan kaupallista kalastusta ja esittävät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymän suunnitelman siitä, miten kalan tai siitä jalostettujen kalastustuotteiden myynnistä kertyvä liikevaihto ylittää arvonlisäverolain 3 §:n 1 momentissa säädetyn määrän viimeistään kolmantena tilikautena rekisteröitymisestä. Arvonlisäverolaissa säädetty määrä on tällä hetkellä 10 000 euroa. Säädöksellä varmistuttaisiin siitä, että tukea käytetään elinkeinotoiminnan tukemiseen. Kalastajille tarkoitetun investointituen edellytyksenä on ollut ohjelmakaudella 2014–2020 käytännössä vastaava edellytys, vaikka siinä ei viitattu kalastuslain 88 §:n ryhmään I. Tämä johtui siitä, että ohjelmakauden 2014–2020 lainsäädäntö valmisteltiin rinnakkain kansallisen kalastuslain kanssa, jonka vuoksi päätoimista kaupallista kalastajaa koskeva määritelmä oli määritettävä Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevassa laissa.

12 §. Hyväksyttävät kustannukset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kustannusten hyväksyttävyyden perusedellytykseksi kustannuksen syntyminen tukihakemuksen vireille tulon jälkeen. Säännöksen on tarkoitus ottaa huomioon yrityksille myönnettävän valtiontuen edellytyksenä Euroopan unionissa yleisenä periaatteena oleva kannustavan vaikutuksen vaatimus, jota on tarkoituksenmukaista soveltaa myös meri- ja kalatalousrahastosta erityisesti yrityksille myönnettävään tukeen. Euroopan komission valtiontuen suuntaviivoissa ja ryhmäpoikkeusasetuksissa

tuella katsotaan olevan kannustava vaikutus, jos tuen saaja on jättänyt tukea koskevan hakemuksen ennen hanketta koskevien töiden tai toiminnan aloittamista. Tarkoituksena on suunnata tuet investointeihin tai hankkeisiin, joita yritykset eivät olisi ryhtyneet toteuttamaan ilman tukea tai toteuttaisivat ne rajoitetusti tai eri tavalla. Lisäksi vaatimus antaa tuen myöntäjälle mahdollisuuden vaikuttaa tärkeäksi arvioimiensa näkökohtien huomioon ottamiseen hankkeen toteutuksessa.

Pääsäännöstä säädettäisiin kuitenkin poikkeus pykälän 2 momentissa, jonka mukaan kalastuksen valvonnan ja tietojenkeruuohjelman sekä kalatalouden paikallisten toimintaryhmien paikallisten strategioiden valmistelua koskevien toimenpiteiden tukikelpoisuus alkaisi tukihakemuksen vireille tulosta riippumatta 1. tammikuuta 2021. Tämä olisi perusteltua, koska kalastuksen valvonta ja tiedonkeruuohjelma ovat viranomaishankkeita. Kalatalouden paikallisten toimintaryhmien strategioiden valmistelua koskevalla poikkeuksella varmistettaisiin, ettei paikallislähtöiseen kehittämiseen syntyisi tarpeetonta viivettä ohjelmakausien vaihtuessa. Kalastuksen valvonnalla, tiedonkeruuohjelmalla sekä kalatalouden paikallisten strategioiden valmistelulla ei ole suoraa liityntää taloudellisiin toimintoihin, jonka vuoksi ei ole tarpeen soveltaa kannustavan vaikutuksen vaatimusta.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että avustuksen muodossa annettava tuki myönnetään hankkeesta aiheutuvien todellisten kustannusten perusteella tai yleisasetuksen 48 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen avustusmuotojen mukaisesti. Yleisasetuksen artiklan 48 mukaan tosiasiallisten kustannusten lisäksi voidaan käyttää niin sanottuja yksinkertaistettuja kustannusmalleja, kuten kertakorvaus, yksikkökustannukset ja kiinteämääräinen rahoitus. Näiden kustannusmallien tarkoituksena on vähentää hallinnollista taakkaa. Yksinkertaistetut kustannusmallit eivät vaadi maksutositekohtaista tarkastelua, vaan viranomainen voi esimerkiksi maksaa suoritteiden tai lopputulosten perusteella.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että vastikkeetta tehty työ tai tuotantopanoksen luovutus voidaan hyväksyä osaksi hankkeen yksityistä rahoitusta. Vastikkeetta tehtyä työtä voi olla esimerkiksi tuen saajan oma työ, josta ei makseta palkkaa. Vastikkeetta tehdyksi työkätsöksi katsottaisiin myös sellainen hankkeelle luovutettu työpanos, josta hankkeessa ei makseta sen luovuttajalle, vaikka työpanoksen luovuttaja maksaisi työstä palkkaa sen tekijälle. Tällainen tilanne on tavallinen yleishyödyllisissä hankkeissa, joissa hankkeen yhteistyötaho antaa vastikkeetta hankkeen käyttöön palveluksessaan olevan henkilöstön työtä. Myös sellainen tilanne on mahdollinen, jossa hankkeen yhteistyötahona toimiva yrittäjä antaa yleishyödylliselle hankkeelle vastikkeetta työtä, josta ei makseta palkkaa. Tuen saajan palveluksessa olevan hankkeelle työtä tekevä palkkakulut olisivat tukikelpoinen kustannus myös hankkeen julkisesta rahoituksesta.

Pykälän 5 momentissa annettaisiin valtioneuvostolle valtuutus säätää asetuksella tarkemmin hyväksyttävistä kustannuksista ja avustusmuodoista sekä vastikkeetta tehdyn työn tai tuotantopanoksen vastikkeettoman luovutuksen käyttämisestä yksityisenä rahoituksena sekä niiden erittelystä, osoittamisesta ja enimmäismäärästä.

13 §. Tuen käyttöä koskevat ehdot.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vakiintuneesta rajoituksesta, joka koskee hankkeessa tuetun investoinnin luovuttamista. Säännöksen mukaan tuetun investoinnin kohdetta ei saisi luovuttaa toiselle ennen kuin tukipäätöksessä määrätty käyttöaika on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta. Tuen myöntävä viranomainen voisi kuitenkin 2 momentin mukaan myöntää luvan luovutukseen. Hakemus olisi tehtävä ennen luovutusta. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja että tuen käyttötarkoitus ei olennaisesti muutu. Tuen käyttötarkoituksen säilymisen vaatimuksesta seuraa, että tuki ei saa hyödyttää

aiheettomasti esimerkiksi luovuttajatahoa vaan tuen on siirryttävä velvoitteineen luovutuksen saajalle. Käytännössä tämä merkitsee esimerkiksi sitä, että tuki on otettava huomioon luovutus-hintaa alentavana tekijänä ja että luovutuksen saaja kirjallisesti sitoutuu tukipäätöksen ehtoihin ja rajoituksiin. Toimien pysyvyyden vaatimuksista säädetään yleisasetuksen 59 artiklassa.

Pykälän 2 momentissa selvennettäisiin, että lupaa ei tarvitse pyytää silloin, jos tukea saaneen yrityksen omistusoikeus luovutetaan, mikäli tuettu investointi säilyy yrityksessä siinä tarkoituk-sessa, johon tuki on myönnetty, ja mikäli luovutuksen saaja on tukikelpoinen. Säännöksen tar-koitus on vähentää tarpeetonta hallinnollista työtä tilanteissa, joissa luovutuksella ei mitä ilmei-simmin ole mitään vaikutusta tukiedellytysten täyttymiseen. Tuen saajalla olisi kuitenkin valti-onavustuslain 14 §:n 2 momentissa säädetty ilmoitusvelvollisuus silloinkin, kun etukäteistä lu-paa ei tarvitse pyytää. Ilmoitusvelvollisuus koskisi sellaisia tuen saajan asemaa, toimintaa tai tuettavaa toimenpidettä koskevia muutoksia, joilla voi olla vaikutusta tuen maksamisen edelly-tyksiin tai jotka voivat johtaa tuen takaisinperintään. Lisäksi tukiedellytyksen toteutumista seu-rattaisiin tavanmukaisella tuettujen hankkeiden valvonnalla.

14 §. Kirjanpitovelvollisuus. Pykälässä säädetäisiin tuen saajan kirjanpitovelvollisuudesta, kir-janpidolle asetettavista edellytyksistä sekä kirjanpitoaineiston säilyttämisestä. Pykälän tavoit-teena on taata tuen saajan kirjanpidon hoitaminen ja kirjanpitoaineiston säilyttäminen siten, että tuettavan toimenpiteen menot, sellaisina kuin ne on sisällytettävä maksuhakemukseen, ovat to-siasiallisia ja todennettavissa maksuhakemuksen käsittelyn ja tarkastuksen yhteydessä.

Pykälän 1 momentin mukaan lähtökohtana olisi kirjanpitolain (1336/1997) mukainen kirjanpito, jos tuen saajan on sitä toiminnassaan noudatettava. Jos taas tuen saajaan sovelletaan valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 2 lukua, sitä sovellettaisiin myös tuetun toiminnan kir-janpitoon. Kirjanpidossa olisi aina noudatettava hyvän kirjanpitoalan mukaista kirjanpitoa. Li-säksi tuen saajan kirjanpitoon sisältyvä tuettavan toimenpiteen kirjanpito olisi voitava vai-keudetta tunnistaa ja erottaa muusta kirjanpidosta.

Pykälän 2 momentin mukaan tuettavaa toimenpidettä koskeva kirjanpito olisi järjestettävä kir-janpitolain mukaisesti, vaikka tuen saaja ei muutoin olisi toiminnastaan kirjanpitovelvollinen. Kirjanpitovelvollisuus perustuu yleisasetuksessa hallintoviranomaiselle artiklassa 68 annettuun tehtävään varmistaa, että tuen saaja pitää erillistä kirjanpitoa kaikista toimeen liittyvistä tapah-tumista, kun kustannukset korvataan tosiasiallisesti aiheutuneiden kustannusten perusteella.

4 luku Tuen hakeminen ja myöntäminen

15 §. Tuen hakeminen. Tukea haettaisiin sähköisesti verkkopalvelussa. Tukihakemus tulisi vi-reille silloin kun se on tallennettu ja lähetetty sähköisessä verkkopalvelussa. Ohjelmakaudella 2014–2020 tavoitteena on ollut, että tukea haettaisiin pääsääntöisesti sähköisestä verkkopalve-lusta. Nyt laista poistettaisiin mahdollisuus hakea tukea paperisella lomakkeella. Ohjelmakau-della 2014–2020 noin puolet hakemuksista on tehty sähköisesti. Paperisten hakemusten suuri määrä johtuu osittain siitä, että tietojärjestelmä ei ollut täysin toimintakuntoinen ohjelmakauden alussa sekä siitä, että suuri osa hylje- ja merimetsokorvauksista haetaan paperisena. Paperisten hakemusten käsittely aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia hallinnolle sekä sähköisen järjes-telmän kehittämiselle ja ylläpidolle. Yleisasetuksen 63 artiklan 7 kohdan mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että tuensaajien ja ohjelmasta vastaavien viranomaisten välinen tiedonvaihto hoidetaan kokonaisuudessaan sähköisten tiedonvaihtojärjestelmien avulla. Euroopan meri- ja kalatalousrahaston osalta vaatimus tulisi täyttää viimeistään vuoden 2023 loppuun mennessä. Siirtymällä pelkästään sähköiseen hakuun luodaan säästöjä tietojärjestelmäkustannuksissa ja tu-kipäätösesittelijöiden työajassa. Lisäksi sähköisen järjestelmän käyttämisellä lisättäisiin tuen

saajan oikeusturvaa ja yhdenvertaisuutta. Pelkästään sähköiseen järjestelmään siirtyminen takaa sen, että kaikki hakemukset pystytään käsittelemään myös poikkeusolojen vallitessa. Valtiovarainministeriön asettaman Digitalisaation edistämisen ohjelman (Digiohjelman) yhtenä tavoitteena on, että vuoteen 2023 mennessä elinkeinotoimintaa harjoittavien paperi- ja käyntiasiointi on vähentynyt merkittävästi, ja tarjolla on useita vain digitaalisia yrityspalveluja. Täysin sähköiseen tuen hakemiseen siirtyminen meri- ja kalatalousrahastossa tukisi osaltaan tätä digiohjelman tavoitetta. Sähköiseen hakumenettelyyn siirtymistä helpotettaisiin järjestämällä neuvontaa erityisesti niille tuensaajaryhmille, jotka ovat ohjelmakaudella 2014–2020 laatineet paperisia hakemuksia. Sähköisen asioinnin sujuvoittamiseksi tehtäisiin selkeät ohjeet verkkopalvelun käytölle ja varmistettaisiin välittävien toimielimien ja kalatalouden paikallisten toimintaryhmien valmiudet auttaa tuen hakijoita sähköisessä asiointissa. Tietojärjestelmän käyttöönotossa ei synny ohjelmakauden 2021–2027 vastaavaa viivettä kuin ohjelmakauden 2014–2020 aikana, sillä tietojärjestelmän verkkopalvelu säilyy samana.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lisäksi, että hakemus olisi allekirjoitettava. Hakemuksen allekirjoitukseen sovellettaisiin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annettua lakia (617/2009). Tällä varmistuttaisiin siitä, että käytetään sellaista sähköistä allekirjoitusta, joka vastaa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 1999/93/EY1 määriteltyä sähköistä allekirjoitusta, niin kuin yleisasetuksen liitteessä XII on edellytetty.

16 §. Tuen hakijan selvittämiselvöllisyys. Pykälässä säädettäisiin, että tuen hakijalta voitaisiin edellyttää kehittämissuunnitelman esittämistä sen lisäksi, mitä valtionavustuslaissa säädetään tuen hakijan selvittämiselvöllisyydeksi. Kehittämissuunnitelma antaisi tuen myöntämistä koskevaan harkintaan liittyvää lisätietoa tuettavan toiminnan luonteesta ja hakijan liiketoimintastrategiasta. Kehittämissuunnitelmaa edellytettäisiin pakollisena ainoastaan silloin, kun siitä on riittävästi lisäarvoa hakemuksen arvioinnille. Kehittämissuunnitelmasta on ohjelmakaudella 2014–2020 säädetty valtioneuvoston asetuksella. Ohjelmakaudella 2014–2020 valtioneuvoston asetuksessa on asetettu kehittämissuunnitelma pakolliseksi, jos investoinnin kokonaiskustannukset ylittävät 100 000 euroa. Myös pienemmissä hankkeissa kehittämissuunnitelmaa voidaan edellyttää, jos siitä arvioidaan olevan hyötyä tuen myöntämistä koskevan harkinnan tekemiseksi.

Pykälän 2 momentissa annettaisiin valtioneuvostolle valtuutus säätää tarkemmin kehittämissuunnitelman sisällöstä ja esittämisestä.

17 §. Tuen hakeminen kalatalouden paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä. Pykälässä säädettäisiin menettelystä haettaessa tukea kalatalouden toimintaryhmän rahoituskiintiöstä. Tuen hakumenettelyyn sovellettaisiin muuten, mitä 15 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että poistettaisiin vaatimus siitä, että elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskus pyytäisi hakemuksesta lausunnon paikalliselta toimintaryhmältä. Sähköisessä tietojärjestelmässä elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskuksen ei tarvitsisi erikseen pyytää hakemusta kalatalouden paikalliselta toimintaryhmältä, vaan toimintaryhmä antaisi lausuntonsa suoraan tietojärjestelmässä ilman erillistä pyyntöä kyseisen kalatalouden paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöön tulleeeseen hakemukseen. Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskus ei voisi kuitenkaan ratkaista hakemusta ilman kalatalouden paikallisen toimintaryhmän puoltavaa lausuntoa, kuten lain 18 §:n 2 momentissa säädettäisiin. Hakemusten arvioinnissa kalatalouden toimintaryhmien toimintaa ohjaisivat toimintaohjelman ja paikallisen strategian tavoitteet sekä seurantakomitean hyväksymät valintakriteerit.

Pykälän 2 momentin mukaan lausuntomenettelyä ei noudatettaisi, jos tuen hakija on paikallinen kalatalouden toimintaryhmä itse. Kalatalouden paikallinen toimintaryhmä hakisi tukea suoraan

elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta eikä se voisi antaa lausuntoa tuen tarkoituksenmukaisuudesta omaa hakemustaan koskien.

18 §. Tuen myöntäminen. Pykälässä ehdotetaan säädettävän tuen myöntämiseen liittyvistä menettelyistä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskus päättäisi tuen myöntämisestä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että maa- ja metsätalousministeriö voisi määräaikaisen hakumenettelyn avaamisen yhteydessä päättää, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättäisi tuen myöntämisestä saatuaan asiasta maa- ja metsätalousministeriön lausunnon. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi poiketa ministeriön lausunnosta vain, jos tuen myöntäminen olisi Euroopan unionin tai kansallisen lainsäädännön taikka toimintaohjelman vastaista tai jos sillä ei ole riittävää määrärahaa toimenpiteen rahoittamiseen. Menettelyllä voitaisiin huolehtia valtakunnallisissa hakumenettelyissä alueiden välisestä yhdenmukaisesta hankkeiden valinnan priorisoinnissa tilanteessa, jossa määrärahat eivät riittäisi kaikkien rahoituskelpoisten hankkeiden rahoittamiseen. Ministeriö voisi tällöin tarpeen vaatiessa lausunnollaan ratkaista rahoitettavat hankkeet, jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset eivät muutoin pääsisi yhteiseen ratkaisuun.

Jos tukea on haettu kalatalouden paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä, tuen myöntämisen edellytyksenä olisi 3 momentin mukaan, että kalatalouden paikallinen toimintaryhmä on hakemuksesta antamassaan lausunnossa puoltanut tuen myöntämistä. Kalatalouden paikallisen toimintaryhmän lausunto sitoisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta sen ratkaistessa hakemusta, kuitenkin sillä poikkeuksella, että kalatalouden paikallisen toimintaryhmän puollosta huolimatta tukea ei myönnettäisi, jos tuen myöntäminen olisi vastoin Euroopan unionin tai kansallista lainsäädäntöä tai kalatalouden toimintaryhmän paikallisen strategian vastaista taikka jos kalatalouden paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiössä ei olisi riittävää määrärahaa toimenpiteen rahoittamiseen.

Pykälän 4 momentissa annettaisiin valtioneuvostolle valtuus säätää tarkemmin kalatalouden paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä rahoitettavista toimenpiteistä. Tavoitteena on tehdä selkeä erottelu tuettavien toimenpiteiden kesken siten, että samaan toimenpiteeseen ei olisi mahdollista hakea tukea sekä kalatalouden paikallisen toimintaryhmän kautta että suoraan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta. Selkeä työnjako on tarpeen sekä hallinnon sujuvuuden vuoksi että myös sellaisen tilanteen poissulkemiseksi, jossa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle syntyisi 3 momentin mukaisesti velvoite myöntää tukea hankkeelle, jolle se on aiemmin tehnyt kielteisen päätöksen haettaessa tukea suoraan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Ohjelmakaudella 2014-2020 rajaus on tehty siten, että paikalliset toimintaryhmät eivät voi rahoittaa yritysten investointihankkeita.

19 §. Päätöksenteko yhdennettyä meripolitiikkaa koskevissa hankkeissa. Pykälässä säädettäisiin päätöksentekomenettelystä yhdennettyä meripolitiikkaa koskevissa hankkeissa. Yhdennetty meripolitiikka koskee useaa hallinnonalaa ja erilaisia merellisiä toimintoja kuten merialueeseen liittyvän tiedon lisäämistä, merialuevalvontaa ja rannikkovartioston toimintaa. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi myöntää tukea erityisasetuksen meripolitiikkaa koskevissa artikloissa tarkoitetuille toimille ainoastaan valtioneuvoston kanslian vahvistaman käyttösuunnitelman mukaisesti. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin käyttösuunnitelman vahvistamiseen noudatettavista menettelyistä. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaisi tarvittaessa hanke-ehdotuksien arvioinnista ja tarvittavien asiantuntijalausuntojen hankkimisesta. Pykälän 4 momentin mukaan käyttösuunnitelma sitoisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta, kuitenkin sillä poikkeuksella, että tukea ei myönnettäisi, jos tuen myöntäminen olisi vastoin Euroopan unionin tai kansallista lainsäädäntöä tai jos sen käytössä olevat määrärahat eivät riittäisi tuen myöntämiseen.

Kyseisen toimenpiteen rahoituskehyksen ylittyminen olisi lainsäädännön vastaisena myös peruste olla myöntämättä tukea. Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että 2-4 momenteissa kuvattuja menettelyjä noudatettaisiin hankkeiden valinnassa myös silloin, kun tukea myönnettäisiin maa- ja metsätalousministeriön avaaman määräaikaisen hakumenettelyn puitteissa. Käyttösuunnitelmassa voitaisiin kuvata konkreettisten rahoitettavien toimien lisäksi teemoja, joihin sovellettaisiin avointa hakumenettelyä. Tällöin käyttösuunnitelmassa tunnistettaisiin määräaikaisen hakumenettelyn teema sekä siihen varattu rahoitus. Maa- ja metsätalousministeriö avaisi kyseisen määräaikaisen hakumenettelyn ja hakumenettelyssä saapuneiden hankkeiden valinta ja rahoittaminen tapahtuisi momenteissa 2-4 kuvattujen periaatteiden mukaisesti. Esitys vastaa ohjelmakaudella 2014–2020 käytössä ollutta menettelyä, jossa tukea myönnetään valtioneuvoston kanslian vahvistaman käyttösuunnitelman mukaisesti.

20 §. Tuen myöntäminen maa- ja metsätalousministeriön vahvistaman käyttösuunnitelman perusteella. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi myöntää tukea tekniseen tukeen ja kalastuksen valvontaan maa- ja metsätalousministeriön vahvistaman käyttösuunnitelman perusteella. Samaa menettelyä voitaisiin noudattaa monivuotisten tutkimus- ja kehittämisohjelmien tukemisessa. Käyttösuunnitelmassa tulisi määritellä tuen saajat, tuettava toiminta ja tuen määrä. Monivuotisten tutkimus- ja kehittämisohjelmien tavoitteena olisi elinkeinon kehittämisen kannalta keskeisten ongelmien ratkaiseminen määrätietoisella otteella ja uusien toimintamallien luominen ja käyttöönotto yritysten kasvun vauhdittamiseksi. Käytännössä tuki myönnettäisiin 21 §:n yhteistyöhankkeena, jossa koordinoivalla taholla olisi riittävät edellytykset laajojen kehitysohjelmien toteuttamiseen yhteistyössä muiden julkisten toimijoiden ja yksityisen sektorin kanssa. Käyttösuunnitelmaan perustuva tuen myöntäminen varmistaisi parhaalla mahdollisella tavalla sen, että tutkimus- ja kehittämisohjelmiin kohdistaa elinkeinon kehittämisen kannalta keskeisiin tavoitteisiin. Pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön vahvistama käyttösuunnitelma sitoisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta, kuitenkin sillä poikkeuksella, että tukea ei myönnettäisi, jos tuen myöntäminen olisi vastoin Euroopan unionin tai kansallista lainsäädäntöä tai jos sen käytössä olevat määrärahat eivät riittäisi tuen myöntämiseen. Kyseisen toimenpiteen rahoituskehyksen ylittyminen olisi lainsäädännön vastaisena myös peruste olla myöntämättä tukea.

21 § Sopimus yhteistyöhankkeesta. Pykälässä säädettäisiin tuensaajien välisestä keskinäisestä sopimuksesta ja sen sisällöstä silloin, kun hanke toteutetaan hankkeena, jossa on mukana useampi kuin yksi tuen saaja. Pykälän 1 momentissa yhteishankkeen tuensaajille asetettaisiin velvoite tehdä hankkeen toteuttamisesta tietynsisältöinen sopimus. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan sopimuksessa tulisi määritellä yhteishankkeen osapuolten oikeudet, velvollisuudet ja vastuut hankkeen toteuttamisessa. Sopimuksessa määriteltäisiin hankkeen tuensaajien keskinäiset vastuut esimerkiksi tilanteessa, jossa yksi tuen saaja ei pysty toteuttamaan osuuttaan ja koko hanke jäisi tämän vuoksi toteutumatta tai hanke joutuisi takaisinperintämenettelyyn. Velvollisuuksien ja vastuuden määrittäminen vaatisi hankkeen toteuttamisen riskienhallinnan arvioimista. Momentin 2 kohdan mukaan sopimuksessa tulisi määritellä se yhteishankkeen osapuoli eli niin kutsuttu päätoteuttaja, joka vastaisi yhteydenpidosta rahoittavan viranomaisen kanssa. Päätoteuttaja vastaisi myös hankkeessa tarvittavasta yhteensovittamisesta ja koordinoinnista tuensaajien välillä. Keskitetyn yhteydenpidon tarkoituksena on vähentää tuensaajien ja viranomaisten hallinnollista taakkaa. Yhteishankkeista ei ole ollut aiempaa sääntelyä Euroopan merija kalatalousrahastossa. Ehdotetun pykälän myötä vakiinnutettaisiin jo olemassa olleita käytäntöjä yhteishankkeiden toteuttamisesta.

5 luku Tuen maksaminen

22 §. Maksatushakemus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, miten maksatushakemus tehdään. Maksatushakemus tehtäisiin vain sähköisesti käyttäen 27 §:n tarkoitetun tietojärjestelmän verkkopalvelua. Vastaavasti kuin tuen hakemista koskevasta pykälästä, poistettaisiin mahdollisuus maksatuksen hakemiselle paperihakemuksen muodossa.

23 §. Tuen maksaminen. Pykälässä säädettäisiin tuen maksamisesta. Tuen maksamisesta päätäisi kehittämis- ja hallintokeskus, kuten ohjelmakaudella 2014–2020.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että tuen maksamisesta päättäisi kuitenkin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jos toimenpiteelle maksetaan tukea ilman erillistä maksuhakemusta. Menettelystä tulisi aina ilmoittaa etukäteen määräaikaisen hakumenettelyn avaamisen yhteydessä. Ohjelmakaudella 2014–2020 tuen maksamisesta on päättänyt elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, kun kyseessä on ollut hylkeiden ja merimetsojen aiheuttamista vahingoista maksetut korvaukset.

6 luku Tuen maksatuksen keskeyttäminen ja takaisinperintä

24 § Maksatuksen keskeyttäminen. Pykälässä säädettäisiin, että maksatuksen keskeyttämisessä noudatettaisiin valtionavustuslakia. Lisäksi pykälässä säädettäisiin, että jos Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetään tuen maksamisen keskeyttämistä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen olisi määrättävä maksaminen keskeytettäväksi. Valtionavustuslaki antaa valtionapuviranomaiselle harkintavaltaa päättää tuen maksatuksen keskeyttämisestä, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä sitä edellytetään. Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta maksettavien EU-osarahoitteisten tukien osalta tällaista harkintavaltaa ei olisi.

25 § Takaisinperintä. Takaisinperinnän osalta ehdotettaisiin menettelyjen yhdenmukaistamista valtionavustuslain kanssa. Sen lisäksi olisi kuitenkin tarpeen säätää poikkeus valtionavustuslaissa kuvattuihin menettelyihin. Pykälässä säädettäisiin, että valtionavustuslakia ei sovellettaisi, jos Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää tuen perimistä takaisin. Valtionavustuslaki antaa valtionapuviranomaiselle harkintavaltaa päättää tuen maksatuksen keskeyttämisestä ja tuen takaisinperinnästä, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä sitä edellytetään. Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta maksettavien EU-osarahoitteisten tukien osalta tällaista harkintavaltaa ei olisi, vaan tuki on perittävä takaisin, jos Euroopan unionin lainsäädäntö sitä edellyttää.

26 §. Takaisinperinnän menettelyt. Pykälän 1 momentin mukaan takaisinperinnästä päättäisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Ehdotus olisi muutos ohjelmakauteen 2014–2020 verrattuna, jolloin kehittämis- ja hallintokeskus on päättänyt tuen takaisinperinnästä. Takaisinperintäharkinta siirrettäisiin tuen myöntäjälle, jolla on kokonaisvaltainen näkemys hankkeen toteuttamiseen liittyvistä seikoista. Tuen myöntäjä pystyisi paremmin arvioimaan esimerkiksi hankkeen aikana tapahtuvan maksuvalmiuden muuttumisen, tuen saajan toiminnassa tapahtuvien muutosten tai poikkeuksellisen olosuhteiden vaikutuksia hankkeen toteuttamiseen. Takaisinperintäharkinta olisi tuen saajan kannalta edullisempaa, kun päätöksentekijä pystyisi punnitsemaan tuen takaisinperinnän tarvetta suhteessa tuen myöntämisen edellytyksiin ja ehtoihin. Maa- ja metsätalousministeriö voisi kuitenkin määrätä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tekemään hankkeessa takaisinperinnän, jos se katsoo valtionavustuslain 21 tai 22 §:n edellytysten täyttyvän. Tämä mahdollisuus on tarpeen erityisesti niissä tilanteissa, joissa Euroopan komissio edellyttää jäsenvaltion toimenpiteitä. Maa- ja metsätalousministeriö vastaa toimintaohjelman hallintoviranomaisena siitä, että Suomi noudattaa Euroopan unionin jäsenvalti-

oiden velvoitteita perii sääntöjenvastainen tuki takaisin. Ohjelmakaudella 2014–2020 tuen palauttamisen ja takaisinperinnän alarajana on sovellettu 250 euron rajaa. Tämä raja on tullut aikaisemmin suoraan EU-asetuksesta. Nyt, kun asiasta ei säädetä EU-tasolla, menettelyjä ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi valtionavustuslain kanssa. Valtionavustuslaissa sovelletaan 100 euron alarajaa.

7 luku Toimintaohjelman tietojärjestelmä

27 §. Tietojärjestelmän tarkoitus. Pykälässä säädettäisiin tietojärjestelmän perustamisesta tukien myöntämisestä, maksamista, tarkastusta ja takaisinperintää sekä tukien vaikutusten seurantaan varten. Yleisasetuksen 63 artiklan 7 kohdan mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että tuensaajien ja ohjelmasta vastaavien viranomaisten välinen tiedonvaihto hoidetaan kokonaisuudessaan sähköisten tiedonvaihtojärjestelmien avulla. Yleisasetuksen liitteessä XII on tarkemmin määritelty toimintaohjelmista vastaavien viranomaisten vastuita sähköisen tiedonvaihtojärjestelmän toimivuuden ja tietojen vaihdon suhteen. Luotettava sähköinen tiedonvaihtojärjestelmä tietojen keräämiseksi, tallentamiseksi ja säilyttämiseksi seurantaa, arviointia, varainhoitoa, varmuuksia ja tarkastuksia varten, mukaan lukien asianmukaiset prosessit tietoturvan, tietojen koskemattomuuden ja luottamuksellisuuden varmistamiseksi ja käyttäjien todentamiseksi ovat myös yleisasetuksen hallinto- ja valvontajärjestelmän keskeisiä vaatimuksia. Lisäksi jäsenvaltioiden tulee raportoida Euroopan komissiolle toimintaohjelman edistymisestä käyttäen määräämuotoisia raportteja, jonka laadinta edellyttää tietojen tallettamista tietojärjestelmään. Yleisasetuksessa, erityisasetuksessa sekä niiden perusteella annetuissa alemman tason EU-lainsäädännöissä määritellään yksityiskohtaisesti sähköisessä tietojenvaihtojärjestelmässä kerättävä ja säilytettävä tieto.

Ohjelmakaudella 2014–2020 Euroopan meri- ja kalatalousrahaston vastaavan sähköisen tiedonvaihtojärjestelmän teknisestä toteuttamisesta ja ylläpidosta on vastannut Ruokavirasto. Maa- ja metsätalousministeriö ja Ruokavirasto sopivat vastaavasti ohjelmakauden 2021–2027 tietojärjestelmän teknisestä toteuttamisesta ja ylläpidosta. Tavoitteena on jatkaa Ruokaviraston sähköisen asiointijärjestelmän Hyrrän käyttöä ja kehittää siihen myös Euroopan meri- ja kalatalousrahaston viranomaistoiminnot, jotka ovat aikaisemmin olleet erillisessä sovelluksessa. Seurannan ja raportoinnin sujuvuuden vuoksi tietojärjestelmän olisi tarkoitus olla yhteinen Ahvenanmaan maakunnan kanssa, mistä sovitaan erikseen maa- ja metsätalousministeriön ja maakunnan hallituksen kesken.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, kehittämis- ja hallintokeskuksen sekä kalatalouden paikallisen toimintaryhmän oikeudesta käyttää tietojärjestelmää ja siihen kuuluvaa tietovarantoa niille säädettyjen tehtävien edellyttämässä laajuudessa. Tämä mahdollistaisi sen, että kaikilla toimintaohjelman hallinnointiin, tukien myöntämiseen, maksamiseen, tarkastukseen ja takaisinperintään liittyvillä viranomaistoimijoilla olisi oikeus katsella myös toisen käyttäjän tallettamia tietoja. Useissa tapauksissa kaikki ehdotetut tietojärjestelmän käyttäjät osallistuvat saman hankkeen eri vaiheiden käsittelyyn (esimerkiksi tuen hakeminen, myöntäminen, maksaminen ja valvonta). Eri viranomaisilla olisi tietojärjestelmässä eriytetyt käyttäjäroolit. Tällä varmistetaan, että tietojärjestelmän käyttäjät voivat katsella, tallentaa ja muokata tietoja vain niille säädettyjen tehtävien edellyttämässä laajuudessa. Viranomaisen yhteiskäytössä olevan tietojärjestelmän avulla hallinnollisissa tehtävissä tarvittava tiedonsaanti on joustavampaa kuin erillisten tietopyyntöjen kautta. Kalatalouden paikallisella toimintaryhmällä olisi oma käyttäjärooli ja sillä olisi pääsy sille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömiin tietoihin. Kalatalouden paikallinen toimintaryhmä käyttäisi tietojärjestelmää sen rahoituskiintiöstä haettujen sekä myönnettyjen ja maksettujen tukien katseluun ja raportointiin. Kalatalouden paikallinen toimintaryhmä ei kuitenkaan

voisi nähdä tarkastusta ja takaisinperintää koskevia tietoja eikä sellaisia salassa pidettäviä tietoja, jotka tietojärjestelmään on tallennettu tuen maksun hakemiseen ja maksamiseen liittyen. Kukin taho vastaisi niille säädettyjen tehtävien mukaisesti siitä, että tietojärjestelmään tallennetaan oikeat ja riittävät tiedot.

Pykälän 3 momentissa edellytettäisiin vahvaa sähköistä tunnistamista käytettäessä tässä pykälässä tarkoitettua tietojärjestelmää. Vahvaa sähköistä tunnistamista edellytettäisiin kaikilta tietojärjestelmää käyttäviltä. Momentti sisältää viittauksen vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin (617/2009), jossa säädetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tietojärjestelmään sisältyvien tietojen säilyttämisestä. Yleisasetuksen 76 artiklan mukaan hallintoviranomaisen on varmistettava, että tuettuun toimeen liittyviä tietoja säilytetään viiden vuoden ajan sen vuoden joulukuun 31 päivästä, jona hallintoviranomainen suorittaa viimeisen maksun tuen saajalle. Takaisinperintöjä voidaan kuitenkin tehdä vielä kymmenen vuoden kuluttua viimeisen maksatuksen jälkeen. Tämän vuoksi tietoja tulee säilyttää pidempään kuin edellä mainitun viiden vuoden ajan.

28 §. Tietojärjestelmän yhteisrekisterinpitäjät. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että maa- ja metsätalousministeriö, elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskukset sekä kehittämis- ja hallinnointikeskus olisivat rahaston tietojärjestelmän yhteisrekisterinpitäjiä tietosuoja-asetuksen ((EU) 2016/679) 26 artiklan tarkoittamalla tavalla. Yhteisrekisterinpitäjiksi säädettäisiin viranomaiset, jotka tosiasiallisesti ylläpitävät tietovarannon rekisterejä ja käyttävät niiden tietoja tässä laissa annetuissa tehtävissä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin rekisterinpitoon liittyvien vastuiden jakautumista rekisterinpitäjien välillä. Maa- ja metsätalousministeriö toimintaohjelman hallintoviranomaisena ohjaisi rekisterinpitoa ja vastaisi siihen liittyvistä velvoitteista ja vastuista, jotka liittyvät rekisterien yleiseen toimivuuteen ja tietoturvallisuuteen. Pykälän 3 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kehittämis- ja hallintokeskus toimisivat tietovarannon rekisterinpitäjinä tallettamiensa tietojen osalta, vastaavat muista kuin tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista sekä päättävät tallettamiensa tietojen luovuttamisesta.

29 §. Tietojen julkaiseminen. Pykälässä säädettäisiin tuen saajien tietojen julkaisemisesta yleisasetuksen 44 artiklan mukaisesti. Yleisasetuksessa on säädetty, mitkä tiedot tuen saajista tulee julkaista hallintoviranomaisen ylläpitämällä verkkosivustolla. Tuen saajista julkaistaan mm. nimitiedot, tuettavan toimen nimi, ajankohta, rahoitettavan toimen tarkoitus ja tulokset, toteuttamispaikka, kokonaiskustannukset sekä tiedot unionin rahoitusosuudesta.

8 luku Erinäiset säännökset

30 §. Tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttaminen. Pykälässä säädettäisiin tukien toimeenpanotehtäviä hoitavien viranomaisten tietojensaantioikeudesta ja oikeudesta luovuttaa tietoja. Julkisuuslain 29 §:ään sisältyy yleissäännös viranomaisen oikeudesta antaa tietoja toiselle viranomaiselle salassapitosäännösten estämättä. Sen mukaan viranomainen voi antaa salassa pidettävän tiedon, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on säädetty laissa. Ehdotetun pykälän 1 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriöllä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja tarkastuksia tekevällä taholla olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muulta viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitavalta taholta sellaisia hakijaa ja tuen saajaa, tämän taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa, julkisista varoista myönnettyä rahoitusta tai muuta tuen kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tukea koskevan asian käsittelemiseksi. Tietojensaantioikeus on välttämätön ministeriölle hallintoviranomaisena, joka vastaa ohjelman toimeenpanosta Euroopan unionin toimielimiin nähden. Tietojensaantioikeus olisi myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla

tuen myöntävän viranomaisen roolissa sekä tuen saajaan kohdistuvien tarkastusten suorittajalla. Tietojensaantioikeus olisi rajattu sellaisiin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä tukea koskevan asian ratkaisemiseksi. Tällaisia ovat tapauskohtaisesti muun muassa tuen saajan taloudellisen tilanteen tai tuen saajaa koskevien tarkastushavaintojen taikka samaan toimenpiteeseen saadun rahoituksen selvittäminen tuen myöntämisen edellytysten tutkimiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin oikeudesta luovuttaa tietoja. Maa- ja metsätalousministeriöllä ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taikka Euroopan unionin toimielimelle sellaisia tässä laissa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja, tuen saajaa koskevia tietoja, jotka ovat tarpeen viranomaiselle, julkista tehtävää hoitavalle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan unionin lainsäädäntöä on noudatettu. Tietojen luovuttaminen tulisi näin ollen kysymykseen vain, jos tieto on tarpeen viranomaiselle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi. Lisäksi tieto voitaisiin luovuttaa sen valvomiseksi, että unionin lainsäädäntöä on noudatettu. Tietojen luovuttaminen voitaisiin toteuttaa tiedonhallintalain 22 §:n mukaisen teknisen rajapinnan avulla, mikäli sille säädetty edellytykset täyttyvät. Ohjelmakaudella 2014–2020 on erikseen säädetty Luonnonvarakeskuksen tiedonsaantioikeudesta sen toteuttaessa EU:n tiedonkeruuhjelmaa. Erillisestä sääntelystä voidaan kuitenkin luopua, sillä Luonnonvarakeskuksella on Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain 2 §:n 3 momentissa määritelty vastuu kalataloustietojen keruuta koskevista tehtävistä ja siten Luonnonvarakeskukselle voidaan kyseisen tehtävän hoitamiseksi luovuttaa tietoja yllä ehdotetun 2 momentin perusteella.

31 §. Tuen hakijan oikeus seurata asian käsittelyä tietojärjestelmässä. Pykälässä säädettäisiin tuen hakijan oikeudesta seurata asiansa käsittelyä tietojärjestelmässä. Hakijalla olisi oikeus seurata tuen hakemiseen, maksamiseen, tarkastamiseen ja takaisinperintään liittyvää käsittelyä ja ratkaisuja. Lisäksi hakijalla olisi oikeus seurata tuen seuranta-tietojen käsittelyä. Seuranta-tiedoilla tarkoitetaan hankkeen toteutumista ja tuloksellisuutta kuvaavia tietoja, jotka tuen saaja toimittaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja jotka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vahvistaa.

32 §. Tarkastusoikeus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön toimivallasta tehdä tuen myöntäjiin sekä tuen saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Maa- ja metsätalousministeriön tarkastusoikeus liittyisi sille erityisesti hallintoviranomaisena ja tarkastusviranomaisena kuuluvien, säädettyjen tarkastustehtävien hoitamiseen. Vastaava tarkastusoikeus olisi valtionavustuslain mukaan valtionapuviranomaisina toimivilla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla ja kehittämis- ja hallintokeskuksella, jotka suorittavat niille säädettyjä tehtäviä hallintoviranomaisen vastuulla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ehdotetussa 4 §:ssä tarkoitetun tarkastusviranomaisen oikeudesta valtuuttaa toinen viranomainen tai riippumaton tilintarkastaja tarkastamaan tuen saajan toteuttamat toimenpiteet sekä tuen myöntämiseen liittyvät menettelyt tarkastusviranomaisen laatiman tarkastusstrategian mukaisesti. Tilintarkastajalle asetetut edellytykset ovat valtionavustuslaissa, eikä niistä ole enää tarvetta säätää erikseen Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevassa laissa. Ohjelmakaudella 2014–2020 näistä tarkastusviranomaisen hanketarkastuksista on vastannut Ruokavirasto. Nämä tarkastukset liittyisivät tarkastusviranomaiselle yleisasetuksen 71 artiklassa säädettyihin tehtäviin ja 73 artiklan toimien tarkastuksiin.

33 §. Toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Pykälässä säädettäisiin toimivaltaisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta. Pääsääntöisesti toimivaltainen olisi se kalatalousasioita käsittelevä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueella tuettava toimenpide on tarkoitus toteuttaa. Jos tuettava toimenpide on tarkoitus toteuttaa useamman

kuin yhden kalatalousasioita käsittelevän elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella, toimivaltainen olisi se kalatalousasioita käsittelevä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueella tuettava toimenpide on tarkoitus pääosin toteuttaa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain mukaisesti voitaisiin kuitenkin valtioneuvoston asetuksella säätää, että yksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus olisi toimivaltainen tietyissä tehtävissä toimialuettaan laajemmalla alueella.

34 §. Päätöksen tiedoksianto. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että päätökset annetaan tiedoksi tavallisena sähköisenä tiedoksiantona siten kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoinnissa annetun lain (13/2003) 19 §:ssä säädetään. Ohjelmakaudella 2014–2020 lainsäädännössä on viitattu sähköisestä viranomaistoinnista annetun lain 18 §:ään, joka koskee todisteellista sähköistä tiedoksiantoa. Todisteellista tiedoksiantoa käytetään, kun kyseessä on velvoittava päätös, jonka tiedoksisaannista alkaa kuluu muutoksenhakuaika tai muu vastaanottajan oikeuteen vaikuttava määräaika. Hallintolaissa pääsääntöisenä tiedoksiantotapana pidetään tavallista tiedoksiantoa. Tuen tai avustuksen myöntämistä ei pidetä sellaisena velvoittavana päätöksenä, joka edellyttäisi todisteellista tiedoksiantoa (HE 72/2002). Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että samaa menettelyä voidaan käyttää muihinkin tämän lain nojalla annettuihin päätöksiin, jos se, jota asia koskee, siihen suostuu. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin päätöksen maksuttomuudesta.

9 luku Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

35 §. Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021.

Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta annettu laki (1093/2014) esitetään kumottavaksi.

36 §. Siirtymäsäännökset. Ehdotetaan säädettäväksi, että ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytyyn toimintaohjelmaan ja sen perusteella myönnettyyn ja vielä myönnettävään tukeen sovellettaisiin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Menettelytapa mahdollistaisi ohjelmakauden 2014–2020 varojen täysimääräisen hyödyntämisen sekä viranomaistoi-
mien ja muiden tärkeiden hankkeiden rahoittamisen ohjelmakausien 2014–2020 ja 2021–2027 siirtymäkauden aikana, jolloin uuden rahoituskauden varat eivät ole vielä käytettävissä.

8. Lakia alemman asteinen sääntely

Ehdotus sisältää asetuksenantovaltuuden antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä seurantakomitean kokoonpanosta ja toimintakaudesta, hyväksyttävistä kustannuksista ja avustusmuodoista sekä vastikkeetta tehdyn työn käyttämisestä yksityisenä rahoituksena sekä niiden erittelystä, osoittamisesta ja enimmäismäärästä, kehittämissuunnitelman sisällöstä ja esittämisestä, kalatalouden paikallisen toimintaryhmän rajoituskiintiöstä rahoitettavista tukikelpoisista toimenpiteistä.

9. Voimaantulo

Euroopan unionin ehdotusta koskevien asetusten käsittely on edelleen kesken Euroopan unionin toimielimissä. Esitys liittyy valtion vuoden 2021 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Esitys pyritään saattamaan voimaan vuoden 2021 tammikuun alussa. On kuitenkin mahdollista, että Euroopan unionin lainsäädännön valmistuminen viivästyy vuoden 2021 puolelle. Tällöin esityksen voimaansaattaminen tapahtuisi vuoden 2021 aikana.

10. Toimeenpano ja seuranta

11. Suhde muihin esityksiin

11.1. Esityksen riippuvuus muista esityksistä

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy valtion vuoden 2021 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Ehdotetussa laissa on säännöksiä, jotka liittyvät hallintotehtävien antamiseen muulle kuin viranomaiselle. Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävän julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevassa lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi valtioneuvoston nimittämästä seurantakomiteasta, jonka tehtävät perustuvat Euroopan unionin lainsäädäntöön. Seurantakomitean tehtäviä ei olla laajentamassa nykyisestä. Yleisasetuksen 33-35 artiklat sääntelevät seurantakomiteasta sekä sen kokonpanosta ja tehtävistä. Seurantakomitea tarkastelee ohjelman täytäntöönpanoa ja sille asetettujen tavoitteiden edistymistä sekä ohjelman tuloksellisuuteen vaikuttavia tekijöitä. Seurantakomitean tehtävänä on muun muassa hyväksyä rahoitettavien toimien valinnassa käytettävät menettelyt ja kriteerit, komissiolle vuosittain lähetettävä täytäntöönpanokertomus, arviointisuunnitelma ja siihen tehtävät muutokset sekä toimintaohjelman muuttamista koskevat hallintoviranomaisen ehdotukset. Yleisasetuksen mukaan seurantakomitean työjärjestys ja seurantakomitealle lähetetyt tiedot on julkaistava rahaston verkkosivuilla.

Lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi kalatalouden paikallisista toimintaryhmistä, joiden vastuulla on yleisasetuksen 27 artiklan mukaan alueensa paikallisen strategian suunnittelu ja täytäntöönpano. Lisäksi kalatalouden paikallisten toimintaryhmien tehtävänä on yleisasetuksen mukaan suunnitella syrjimätön ja avoin hankkeiden valintamenettely ja sen kriteerit, laatia ja julkaista hakumenettelyt, valita toimet ja vahvistaa tuen määrä sekä tehdä niistä ehdotukset rahoituspäätöksistä vastaaville elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksille. Ryhmien tehtävänä on myös seurata ja arvioida alueellisten strategioiden edistymistä.

Seurantakomitean ja kalatalouden paikallisten toimintaryhmien tehtävien voidaan katsoa olevan luonteeltaan perustuslain 124 §:n mukaisia julkisia hallintotehtäviä. Kyse ei kuitenkaan olisi merkittävää julkista valtaa sisältävistä tehtävistä. Vaikka kalatalouden paikallisille toimintaryhmille kuuluukin paikallisen strategian mukaisten hankkeiden valinta, tekee lopullisen rahoituspäätöksen kuitenkin aina elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus.

Perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuna julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ei saa vaarantaa perusoikeuksia, oikeusturvaa eikä muita hyvän hallinnon vaatimuksia.

Perustuslakivaliokunta on korostanut, että uskottaessa hallintotehtäviä muulle kuin viranomaiselle tulee säännöspäätöksistä taata oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten noudattaminen tässä toiminnassa (PeVL 5/2014 vp). Tämä edellyttää pääsääntöisesti, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla (PeVL 11/2006 vp).

Viittausta hallinnon yleislakeihin ei enää nykyisin ole perustuslain 124 §:n takia välttämättömästi sisällyttäväksi lakiin, koska hallinnon yleislakeja sovelletaan niiden sisältämien soveltamisalaa, viranomaisten määritelmää tai liikelaitosten kielellisiä palveluita ja yksityisen kielellistä palveluvollisuutta koskevien säännösten nojalla myös yksityisiin niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä. Sovelletavien lakien luettelon sisällyttämiselle erilliseen pykälään ei toisaalta ole myöskään perustuslaista aiheutuvaa estettä, jos luettelo on kattava. Seurantakomiteaa ja kalatalouden paikallisia toimintaryhmiä koskevien julkisten hallintotehtävien hoitamisessa nämä vaatimukset täyttyvät. Koska hyvän hallinnon takeiden, joihin kuuluu julkisuusperiaate, tulee täytyä myös silloin, kun kyse ei ole julkisen vallan käytöstä, viranomaistoiminnan julkisuutta koskevaa lakia koskeva viittaus on kirjoitettu siten, että lakia tulee noudattaa myös silloin, kun julkisen hallintotehtävän hoitamiseen ei liity julkisen vallan käyttöä. Lisäksi ehdotus sisältää säännökset seurantakomitean ja kalatalouden paikallisten toimintaryhmien päätöksentekoon osallistuvien jäsenten rikosoikeudellisesta virkavastuusta sekä vahingonkorvausvastuusta.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunta on aikaisemmin pitänyt tässä yhteydessä tärkeänä, että henkilötietoja sisältävien rekisterien osalta säädetään lailla kattavasti ja yksityiskohtaisesti rekisterin tietosisällöstä, niiden sallitusta käyttötarkoituksesta ja luovuttamisesta sekä tietojen säilytysajasta sekä rekisteröidyn oikeusturvasta (PeVL 25/2005 vp. ja PeVL 30/2005 vp.). Perustuslakivaliokunta on kuitenkin EU:n tietosuojauudistuksen voimaantulon myötä tarkistanut kantaansa henkilötietojen suojaa koskevan sääntelyn vaatimuksista. Enää henkilötietojen käsittelystä kansallisesti säädetäessä ei yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalalla yleensä edellytetä kattavaa ja yksityiskohtaista sääntelyä. Valiokunta on katsonut, että yleisen tietosuoja-asetuksen yksityiskohdainen sääntely, jota tulkitaan ja sovelletaan EU:n perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien mukaisesti, muodostaa yleensä riittävän säännöspohjan myös perustuslain 10 §:ssä turvattun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta (PeVL 14/2018 vp). Valiokunnan mukaan henkilötietojen suoja tulee näin ollen turvata ensisijaisesti EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee siten suhtautua pidättyvästi ja rajata se vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa (PeVL 14/2018 vp). Esitykseen sisältyy ehdotus sähköistä tietojärjestelmää koskevista säännöksistä, jotka perustuvat Euroopan unionin lainsäädännöstä tuleviin vaatimuksiin. Yleisasetuksen mukaan jäsenvaltioiden on perustettava sähköinen tiedonvaihtojärjestelmä, jonka puitteissa hoidetaan tuen saajien ja ohjelmasta vastaavien viranomaisten välinen tiedonvaihto. Ehdotetussa laissa säädettäisiin tietojärjestelmän tarkoituksesta. Tietojärjestelmää käytettäisiin toimintaohjelmasta rahoitettavien rahoitushakemusten käsittelyyn sekä tuen myöntämiseen, maksamiseen, tarkastuksiin ja takaisinperintöihin sekä rahoitettavien toimien vaikutusten seurantaan. Euroopan unionin lainsäädännössä (yleis- ja erityisasetus) on säädetty tietojärjestelmään talletettavista tiedoista. Perustuslakivaliokunnan uudemman käytännön mukaisesti esitykseen ei ole sisällytetty säännöksiä esimerkiksi rekisterin tietosisällöstä.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan mukaan yhteisrekisterinpitäjien vastuista voidaan säätää jäsenvaltion lainsäädännössä. Lakiehdotuksen 27 §:n mukaan rahaston tietojärjestelmän käyttöönottoamisesta vastaisi maa- ja metsätalousministeriö. Tietojärjestelmää käyttäisivät pääasiassa maa- ja metsätalousministeriö, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, kehittämis- ja hallintokeskus, kalatalouden paikalliset toimintaryhmät, esitetyn lain nojalla valtuutetut tar-

kastajat sekä tuensaajat. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella, kehittämis- ja hallintokeskuksella sekä kalatalouden toimintaryhmillä olisi vastuu siitä, että ne tallentavat tietojärjestelmään riittävät ja oikeat tiedot.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt tärkeänä, että tietoverkossa julkaistavassa pöytäkirjassa julkaistaan ainoastaan tiedonsaannin kannalta välttämättömät henkilötiedot (PeVL 63/2014 vp). Perustuslakivaliokunta on pitänyt yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta olennaisena, että internetiin sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja ei voida hakea erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisinä hakuina (PeVL 17/2019 vp ja PeVL 17/2018 vp). Valiokunta on pitänyt tärkeänä, että rekisterin sisällön ja tarkoituksen kannalta perusteltu rajaus sisällytetään tietojen luovuttamiseen internetiin sijoitettavassa rekisterissä (PeVL 17/2018 ja PeVL 2/2018 vp). Pykälässä säädettäisiin tuen saajien tietojen julkaisemisesta yleisasetuksen 44 artiklan mukaisesti. Lakiehdotuksen 29 §:ssä säädettäisiin siitä, että tuen saajia koskevat tiedot on julkaistava hallintoviranomaisen ylläpitämässä avoimessa verkkopalvelussa. Vaatimus perustuisi yleisasetuksen 44 artiklaan. Yleisasetuksen mukaan tuen saajista julkaitaan muun muassa nimitiedot, tuettavan toimen nimi, ajankohta, tuettavan toimen tarkoitus ja tulokset, toteuttamispaikka, kokonaiskustannukset sekä tiedot unionin rahoitusosuudesta.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttamismahdollisuus ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitettujen tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (PeVL 7/2019 vp). Lakiehdotuksen 30 § täyttää tämän vaatimuksen. Luovutukset on sidottu välttämättömyysvaatimukseen.

Edellä mainitun johdosta katsotaan, että lakiehdotukset voidaan hyväksyä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Koska asetuksessa on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus / hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan:

- 1) Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta rahoitettavan Suomen toimintaohjelman 2021–2027 valmisteluun, hallinnointiin, arviointiin, seurantaan, yhteensovittamiseen ja toimeenpantoon
- 2) Suomen toimintaohjelman 2021–2027 nojalla myönnettäviin tukiin, joita rahoitetaan valtion talousarviossa Euroopan meri- ja kalatalousrahastolle osoitetuista määrärahoista.

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tällä lailla täydennetään seuraavien Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten kansallista soveltamista:

- 1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o [XX/2020] Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja rahoitussäännöistä sekä turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista rahoitussäännöistä, jäljempänä yleisasetus;
- 2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o [XX/2020] Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 508/2014 kumoamisesta, jäljempänä erityisasetus.

Tässä laissa tarkoitettuun tukiin sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001), ellei yleisasetuksessa, erityisasetuksessa tai niiden nojalla annetuissa säädöksissä taikka tässä laissa toisin säädetä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *toimintaohjelmalla* yleisasetuksen 16 artiklassa tarkoitettua toimintaohjelmaa;
- 2) *kalatalouden paikallisella toimintaryhmällä* yleisasetuksen 27 artiklassa tarkoitettua paikallista toimintaryhmää;

3) paikallisella strategialla yleisasetuksen 26 artiklassa tarkoitettua yhteisölähtöistä paikallista kehittämisstrategiaa;

4) kalatalouden paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöllä rahoitusta, jonka maa- ja metsätalousministeriö on osoittanut kalatalouden toimintaryhmälle paikallisen strategian toimeenpanoon.

2 luku

Viranomaiset ja muut toimielimet

4 §

Maa- ja metsätalousministeriön tehtävät

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa:

1) toimintaohjelman ja sen muutosten valmistelusta sekä sen toimeenpanon suunnittelusta;

2) toimintaohjelman merkitykseltään vähäistä muutosta koskevan ehdotuksen antamisesta Euroopan komission hyväksyttäväksi;

3) toimintaohjelman varojen käytön suunnittelusta ja varojen jaon valmistelusta tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavien tahojen käyttöön;

4) toimintaohjelman Ahvenanmaan maakuntaa koskevan Euroopan unionin rahoitusosuuden ohjaamisesta maakunnan hallitukselle;

5) Paikallisten strategioiden valintakriteerien määrittämisestä, valintakomitean perustamisesta sekä komitean valitsevien paikallisten strategioiden hyväksymisestä;

6) yleisasetuksen 65 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna toimintaohjelman hallintoviranomaisena toimimisesta ja sille yleisasetuksen 66 artiklassa määriteltyjen hallintoviranomaistehtävien hoitamisesta;

7) yleisasetuksen 70 artiklassa määritellyn kirjanpito toiminnon tehtävien hoitamisesta.

8) yleisasetuksen 65 artiklan 1 ja 2 kohtien mukaisena riippumattomana tarkastusviranomaisena toimimisesta ja sille yleisasetuksen 71 artiklassa määriteltyjen tarkastusviranomaistehtävien hoitamisesta.

9) yleisasetuksen 43 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna ohjelman viestintävastaavan nimittämisestä

Ohjelman yhdenmukaisen ja tehokkaan toimeenpanon varmistamiseksi maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskusta, jäljempänä kehittämis- ja hallintokeskus sekä kalatalouden paikallisia toimintaryhmiä niiden hoitaessa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä.

5 §

Seurantakomitea

Valtioneuvosto asettaa yleisasetuksen 33 artiklassa tarkoitetun seurantakomitean ja päättää sen kokoonpanosta. Maa- ja metsätalousministeriö päättää seurantakomitean jäsenen nimittämisestä eronneen jäsenen tilalle.

Seurantakomitean tehtävät ovat julkisia hallintotehtäviä. Julkisia hallintotehtävää hoidettaessa noudatetaan, mitä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003) ja saamen kielilaissa (1086/2003) säädetään. Sen lisäksi seurantakomitean tulee noudattaa, mitä viranomaisesta säädetään viranomaisten toi-

minnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999). Seurantakomitean jäsenen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan seurantakomitealle säädettyjä tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä seurantakomitean kokoonpanosta ja toimintakaudesta.

6 §

Välittävät toimielimet ja valtionapuviranomaiset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä kehittämis- ja hallintokeskus toimivat yleisasetuksen 65 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuina välittävinä toimieliminä. Mainitut viranomaiset toimivat myös valtionavustuslain 4 §:n 1 kohdassa tarkoitettuina valtionapuviranomaisina.

Välittävä toimielin vastaa tässä laissa sekä valtioneuvoston asetuksella sille säädettyistä tehtävistä toimialueellaan.

7 §

Kalatalouden paikallinen toimintaryhmä

Kalatalouden paikalliseksi toimintaryhmäksi voidaan hyväksyä rekisteröity yhdistys.

Kalatalouden paikallisen toimintaryhmän tehtävät ovat julkisia hallintotehtäviä. Julkisia hallintotehtävää hoidettaessa noudatetaan, mitä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003) ja saamen kielilaissa (1086/2003) säädetään. Sen lisäksi kalatalouden paikallisen toimintaryhmän tulee noudattaa, mitä viranomaisesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999). Kalatalouden paikallisen toimintaryhmän päätöksentekoon osallistuvien henkilöiden toimintaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan kalatalouden paikalliselle toimintaryhmälle säädettyjä tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

8 §

Toimintaohjelman yhteensovittaminen

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa toimintaohjelman yhteensovittamisesta muiden yhteiseen strategiakehykseen kuuluvien rahasto-ohjelmien ja rahoitusvälineiden kanssa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset vastaavat toimintaohjelmaan sisältyvien alueellisten toimenpiteiden toimeenpanon yhteensovittamisesta muiden alueella toteutettavien edellä mainittujen ohjelmien ja niiden kehittämistoimenpiteiden kanssa. Kalatalouden paikalliset toimintaryhmät vastaavat paikallisten strategioiden yhteensovittamisesta muiden alueellisten kehittämistoimenpiteiden kanssa yhteistyössä alueen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa.

3 luku

Tuettavat toimenpiteet, tuen myöntämisen edellytykset ja hyväksyttävät kustannukset

9 §

Tuettavat toimenpiteet

Tukea voidaan myöntää investointeihin, kehittämishankkeisiin ja muihin toimintaohjelmassa määriteltyihin toimenpiteisiin.

Investoinnilla tarkoitetaan rakennuksen, rakenteen tai rakennelman rakentamista, laajentamista, korjaamista tai hankkimista sekä muuta aineellisen tai aineettoman käyttöomaisuuden hankkimista.

Kehittämishankkeella tarkoitetaan määräaikaista suunnitelmaan perustuvaa kehittämistoimintaa, jonka tarkoituksena ei ole tuottaa välitöntä taloudellista etua tuen saajalle ja jonka tulokset ovat yleisesti hyödynnettävissä.

10 §

Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

Tukea voidaan myöntää, jos:

- 1) se täyttää toimintaohjelmassa määriteltyjen toimenpiteiden ehdot ja edellytykset
- 2) tuki on perusteltu sen käytölle toimintaohjelmassa asetettujen tavoitteiden kannalta ja tuella on merkittävä vaikutus hankkeen toteuttamiseen.
- 3) tuki ei ole yleistä toimintatukea.

11 §

Tuen saajaa koskevat edellytykset

Tuen saajan on oltava oikeushenkilö tai oikeustoimikelpoinen luonnollinen henkilö. Oikeushenkilöllä tulee olla toimipaikka ja luonnollisella henkilöllä vakituinen asuinpaikka toimintaohjelman soveltamisalueella.

Tukea voidaan myöntää yhdelle tai usealle hakijalle yhteisesti. Yhteishankkeen kaikkien hakijoiden on täytettävä tuen saajille asetetut edellytykset.

Tuen saajalla on oltava riittävät taloudelliset edellytykset toteuttaa hanke. Investointituen saajalla on lisäksi oltava edellytykset kannattavaan toimintaan, ellei kyseessä ole yleishyödyllinen investointi. Tuen saajalla on lisäksi oltava edellytykset vastata hankkeella aikaansaadun toiminnan jatkuvuudesta hankkeen päättymisen jälkeen, ellei se hankkeen luonteen vuoksi ole tarpeellista.

Kalastajille tarkoitettua investointitukea voidaan myöntää kalastuslain (379/2015) 88 §:ssä tarkoitetuille ryhmään I kuuluville kaupallisille kalastajille.

12 §

Hyväksyttävät kustannukset

Tukea voidaan myöntää tuettavasta toimenpiteestä aiheutuviin tarpeellisiin kustannuksiin, jotka ovat syntyneet tukihakemuksen vireilletulopäivänä tai sen jälkeen.

Erityisasetuksen 19 ja 20 artiklojen sekä yleisasetuksen 28 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisista toimenpiteistä aiheutuneet kustannukset katsotaan kuitenkin hyväksyttäväksi kustannuksiksi 1 päivänä tammikuuta 2021 alkaen tukihakemuksen vireille tulosta riippumatta.

Avustuksen muodossa annettava tuki myönnetään hankkeesta aiheutuvien todellisten kustannusten perusteella tai yleisasetuksen 48 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen avustusmuotojen mukaisesti.

Hankkeelle vastikkeetta tehty työ voidaan hyväksyä osaksi hankkeen yksityistä rahoitusta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hyväksyttävistä kustannuksista ja avustusmuodoista sekä vastikkeetta tehdyn työn käyttämisestä yksityisenä rahoituksena sekä niiden erittelystä, osoittamisesta ja enimmäismäärästä.

13 §

Tuen käyttöä koskevat ehdot

Jos sellaisen omaisuuden omistus- tai hallintaoikeus, jota on tuettu, luovutetaan toiselle ennen tukipäätöksessä asetetun määräajan päättymistä, tuen saajan on ennen luovutusta saatava tuen myöntäjän lupa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luovutuksensaaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja että tuen käyttötarkoitus ei olennaisesti muutu.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuna luovutuksena ei pidetä tukea saaneen yrityksen omistusoikeuden luovutusta, jos tuettu investointi säilyy yrityksessä siinä tarkoituksessa, johon tuki on myönnetty ja luovutuksen saaja on tukikelpoinen.

14 §

Kirjanpitovelvollisuus

Tuen saajan on pidettävä tuettavasta toimenpiteestä kirjaa. Kirjanpito on järjestettävä osaksi tuen saajan kirjanpitolain (1336/1997) mukaista kirjanpitoa siten, että tuettavan toimenpiteen kirjanpito voidaan vaikeudetta tunnistaa ja erottaa muusta kirjanpidosta. Jos tuen saajaan sovelletaan valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 2 lukua, kirjanpito on vastaavasti järjestettävä mainitun luvun ja hyvän kirjanpitolakan mukaisesti.

Jos tuen saaja ei muutoin ole toiminnastaan kirjanpitovelvollinen, tuettavaa toimenpidettä koskeva kirjanpito on järjestettävä noudattaen kirjanpitolakia.

4 luku

Tuen hakeminen ja myöntäminen

15 §

Tuen hakeminen

Tukea haetaan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa 27 §:ssä tarkoitettua tietojärjestelmää. Hakemus on allekirjoitettava.

16 §

Tuen hakijan selvittämisvelvollisuus

Sen lisäksi mitä valtionavustuslain 10 §:ssä säädetään, investointituen hakijalta voidaan edellyttää myös yrityksen tai ammatinharjoittajan toiminnan kehittämisen kannalta olennaiset seikat

sisältävän kehittämissuunnitelman esittämistä, mikäli esitetty hanke on kooltaan suuri tai merkittävä yrityksen nykyiseen liikevaihtoon verrattuna.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kehittämissuunnitelman sisällöstä ja esittämisestä.

17 §

Tuen hakeminen kalatalouden paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä

Jos tukea haetaan kalatalouden paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä, kalatalouden paikallinen toimintaryhmä antaa lausunnon tuen myöntämisen tarkoituksenmukaisuudesta paikallisen strategian tavoitteiden kannalta.

Edellä 1 momentissa säädettyä menettelyä ei sovelleta, jos hakija on kalatalouden paikallinen toimintaryhmä.

18 §

Tuen myöntäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää tuen myöntämisestä.

Maa- ja metsätalousministeriö voi määräaikaisen hakumenettelyn avaamisen yhteydessä päättää, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää tuen myöntämisestä saatuaan asiasta maa- ja metsätalousministeriön lausunnon. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi poiketa ministeriön lausunnosta vain, jos tuen myöntäminen olisi Euroopan unionin tai kansallisen lainsäädännön taikka toimintaohjelman vastaista tai jos sillä ei ole riittävää määrärahaa toimenpiteen rahoittamiseen.

Ratkaistaessa hakemusta kalatalouden paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee päätöksen saatuaan 17 §:n 1 momentissa tarkoitetun lausunnon toimivaltaiselta kalatalouden paikalliselta toimintaryhmältä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi poiketa kalatalouden paikallisen toimintaryhmän lausunnosta vain, jos tuen myöntäminen olisi Euroopan unionin tai kansallisen lainsäädännön taikka toimintaohjelman tai paikallisen strategian vastaista tai jos kalatalouden paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiössä ei ole riittävää määrärahaa toimenpiteen rahoittamiseen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kalatalouden paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiöstä rahoitettavista tukikelpoisista toimenpiteistä.

19 §

Päätöksenteko yhdenmennyä meripolitiikkaa koskevissa hankkeissa

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää tukea erityisasetuksen 27, 28 ja 29 artikloissa tarkoitetuille toimille valtioneuvoston kanslian vahvistaman käyttösuunnitelman perusteella.

Valtioneuvoston kanslia vahvistaa käyttösuunnitelman sovittuaan yhdessä maa- ja metsätalousministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, puolustusministeriön, sisäministeriön ja ympäristöministeriön kanssa tukea koskevasta kokonaisratkaisusta. Ratkaisun teossa on pyrittävä yksimielisyyteen. Jos päätöstä ei voida tehdä yksimielisesti, valtioneuvoston kanslia päättää ratkaisusta saatuaan vähintään kaksi puoltavaa lausuntoa muilta edellä mainituilta ministeriöiltä.

Ennen ratkaisun tekemistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee tarvittaessa arvion hanke-ehdotuksista ja hankkii tarvittavat asiantuntijalausunnot.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi poiketa edellä 1 momentissa tarkoitetusta käyttösunnitelmasta ainoastaan, jos tuen myöntäminen olisi Euroopan unionin tai kansallisen lainsäädännön vastaista tai sen käytössä olevat määrärahat eivät riitä tuen myöntämiseen.

Jos käyttösunnitelmassa kuvattu rahoitus myönnetään maa- ja metsätalousministeriön asettaman määräaikaisen hakumenettelyn puitteissa, tuettavien hankkeiden valinnassa noudatetaan, mitä 2-4 momentissa on säädetty.

20 §

Tuen myöntäminen maa- ja metsätalousministeriön vahvistaman käyttösunnitelman perusteella

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää tukea yleisasetuksen 30, 31 ja 32 artikloissa tarkoitettuun tekniseen tukeen ja 19 artiklassa tarkoitettuun kalastuksen valvontaan maa- ja metsätalousministeriön vahvistaman käyttösunnitelman perusteella. Samaa menettelyä voidaan noudattaa myönnettäessä tukea monivuotisille tutkimus- ja kehittämisohjelmille.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi poiketa edellä 1 momentissa tarkoitetusta käyttösunnitelmasta ainoastaan, jos tuen myöntäminen olisi Euroopan unionin tai kansallisen lainsäädännön vastaista tai sen käytössä olevat määrärahat eivät riitä tuen myöntämiseen.

21 §

Sopimus yhteishankkeesta

Yhteishankkeen tuensaajien on tehtävä hankkeen toteuttamisesta sopimus, jossa määritellään

- 1) yhteishankkeen osapuolten keskinäiset oikeudet, velvollisuudet ja vastuut;
- 2) yhteishankkeen osapuoli, joka vastaa yhteydenpidosta rahoittavan viranomaisen kanssa.

5 luku

Tuen maksaminen

22 §

Maksatushakemus

Maksatusta haetaan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa 27 §:ssä tarkoitettua tietojärjestelmää. Hakemus on allekirjoitettava.

23 §

Tuen maksaminen

Tuen maksamisesta päättää kehittämis- ja hallintokeskus.

Tuen maksamisesta päättää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jos toimenpiteelle maksetaan tukea ilman erillistä maksatushakemusta, ja menettelystä on ilmoitettu toimenpidettä koskevan määräaikaisen hakumenettelyn aloittamisen yhteydessä.

6 luku

Tuen maksatuksen keskeyttäminen ja takaisinperintä

24 §

Maksatuksen keskeyttäminen

Maksatuksen keskeytyksestä säädetään valtionavustuslain 19 §:ssä. Jos kuitenkin Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetään tuen maksamisen keskeyttämistä, tuen myöntäjän on päätöksellään määrättävä tuen maksaminen keskeytettäväksi.

25 §

Takaisinperintä

Tuen takaisinperinnän perusteista säädetään valtionavustuslain 21 ja 22 §:ssä. Jos kuitenkin Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetään tuen perimistä takaisin, tuen myöntäjän on päätöksellään määrättävä tuki takaisin perittäväksi. Tällöin ei noudateta, mitä valtionavustuslain 26 §:ssä säädetään takaisin perittävän määrän, sille laskettavan koron tai viivästyskoron takaisinperinnän kohtuullistamisesta.

26 §

Takaisinperinnän menettelyt

Tuen takaisinperinnästä päättää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Maa- ja metsätalousministeriö voi määrätä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tekemään hankkeessa takaisinperinnän, jos se katsoo valtionavustuslain 21 tai 22 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttyvän.

7 luku

Toimintaohjelman tietojärjestelmä

27 §

Tietojärjestelmän tarkoitus

Maa- ja metsätalousministeriö ottaa käyttöön yleisasetuksen 63 artiklan 7 kohdassa tarkoitetun tuen hakijoiden ja toimintaohjelman viranomaisten välisen sähköisen tiedonvaihtojärjestelmän, jäljempänä tietojärjestelmä. Tietojärjestelmää käytetään Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä sekä tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseen.

Maa- ja metsätalousministeriö, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, kehittämis- ja hallintokeskus sekä kalatalouden paikalliset toimintaryhmät saavat käyttää tietojärjestelmää ja sen tietovarantoa sille säädettyjen tehtävien edellyttämässä laajuudessa sekä vastaavat niille säädettyjen tehtävien mukaisesti siitä, että tietojärjestelmään tallennetaan oikeat ja riittävät tiedot.

Tietojärjestelmän sekä siihen kuuluvan verkkopalvelun käyttäminen edellyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain (617/2009) 2 §:ssä tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista.

Tietojärjestelmään sisältyviä tietoja säilytetään 31 päivään joulukuuta 2039.

28 §

Tietojärjestelmän yhteisrekisterinpitäjät

Maa- ja metsätalousministeriö, elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskukset sekä kehittämis- ja hallintokeskus ovat tietojärjestelmän ja sen tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä.

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa tietojärjestelmän yleisestä toiminnasta sekä teknisestä käyttöyhteydestä tietojen tallettamista, yhdistämistä, luovuttamista ja muuta käsittelyä varten. Maa- ja metsätalousministeriö vastaa tietojärjestelmän käytettävyydestä sekä siihen sisältyvien tietojen eheydestä, suojaamisesta ja säilyttämisestä. Maa- ja metsätalousministeriö vastaa tietojärjestelmässä suoritettavan henkilötietojen käsittelyn osalta tietosuoja-asetuksen 25 artiklassa tarkoitettuun sisäänrakennettuun ja oletusarvoisesta tietosuojasta, 32 artiklassa tarkoitettuun käsittelyn turvallisuudesta, 35 artiklassa tarkoitettuun tietosuojaa koskevasta vaikutustenarvioinnista ja 36 artiklassa tarkoitettuun ennakkokuulemisesta sekä muista sellaisista tietosuoja-asetuksessa säädettyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat tietojärjestelmän tietoturvallisuutta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kehittämis- ja hallintokeskus toimivat tietovarannon rekisterinpitäjinä tallettamiensa tietojen osalta, vastaavat muista kuin tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetuista rekisterinpitäjän velvollisuuksista sekä päättävät tallettamiensa tietojen luovuttamisesta.

29 §

Tietojen julkaiseminen

Tuensaajien tiedot julkaistaan erillisessä avoimessa verkkopalvelussa yleisasetuksen 44 artiklan mukaisesti.

8 luku

Erinäiset säännökset

30 §

Tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttaminen

Maa- ja metsätalousministeriöllä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla, kehittämis- ja hallintokeskuksella ja 35 §:ssä tarkoitettulla tarkastuksia tekevällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muulta viranomaiselta, julkista tehtävää hoitavalta taholta ja kalatalouden paikalliselta toimintaryhmältä hakijaa ja tuensaajaa, tämän taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa, julkisista varoista myönnettyä rahoitusta tai muuta tuen kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tukea koskevan asian käsittelemiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriöllä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja kehittämis- ja hallintokeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taikka Euroopan unionin toimielimelle tässä laissa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja, tuen saajaa koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä viranomaiselle, julkista tehtävää hoitavalle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan unionin lainsäädäntöä on noudatettu.

31 §

Tuen hakijan oikeus seurata asian käsittelyä tietojärjestelmässä

Tuen hakijalla on oikeus 27 §:ssä tarkoitettussa tietojärjestelmään kuuluvassa verkkopalvelussa seurata tuen hakemista, maksamista, tarkastamista ja takaisinperintää koskevan asiansa etenemistä ja ratkaisuja sekä tuen seurantatietojen käsittelyä.

32 §

Tarkastusoikeus

Valtionapuviranomaisten tarkastusoikeudesta säädetään valtioneuvostonasetuksen 16 §:ssä. Sen lisäksi maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus tehdä tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi tuen myöntäjiin ja saajiin kohdistuvia tarkastuksia.

Edellä 4 §:ssä tarkoitettu tarkastusviranomainen voi valtuuttaa valtioneuvostonasetuksen 16 §:n 2 momentin säättämällä tavalla toisen viranomaisen tai riippumattoman tilintarkastajan tarkastamaan tuensaajan toteuttamat toimenpiteet sekä tuen myöntämiseen liittyvät menettelyt tarkastusviranomaisen laatiman tarkastusstrategian mukaisesti.

33 §

Toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tässä laissa tarkoitettuja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle säädettyjä tehtäviä hoitaa se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa valtioneuvostonasetuksessa (1373/2018) määrätty elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueella tuettava toimenpide pääosin toteutetaan tai jonka alueella hakijan toimipaikka sijaitsee, jollei elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) 5 §:n nojalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimivallasta muuta säädetä.

34 §

Päätöksen tiedoksianto

Sähköisesti tehtyyn hakemukseen annettu päätös annetaan tiedoksi noudattaen, mitä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) 19 §:ssä säädetään.

Muu tässä laissa tarkoitettu päätös voidaan antaa tiedoksi 1 momentin mukaisesti, jos se, jota asia koskee, siihen suostuu.

Päätös on hakijalle maksuton.

9 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

35 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021.
Tällä lailla kumotaan Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuk-
sen kansallisesta täytäntöönpanosta annettu laki (1093/2014).

36 §

Siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytyyn toimintaohjelmaan ja sen perusteella myönnet-
tyyn ja vielä myönnettävään tukeen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita
säännöksiä.

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä